

RETTERGANGSORDNING FOR EFTA-DOMSTOLEN

INNHOLD

INNLEDENDE BESTEMMELSER	7
Artikkel 1 Definisjoner	7
Artikkel 2 Formål	7
AVDELING I DOMSTOLENS ORGANISASJON	8
Kapittel 1 DOMMERE	8
Artikkel 3 Begynnelsestidspunkt for en dommers embetsperiode	8
Artikkel 4 Edsavleggelse	8
Artikkel 5 Høytidelig forsikring	8
Artikkel 6 Avsettelse av en dommer	8
Artikkel 7 Ansiennitetsrekkefølge	8
Kapittel 2 PRESIDENT	9
Artikkel 8 Valg av president.....	9
Artikkel 9 Presidentens oppgaver.....	9
Artikkel 10 Ved forfall hos presidenten	9
Kapittel 3 DOMSTOLENS KONTOR	9
Artikkel 11 Utnevnelse av justissekretær	9
Artikkel 12 Assisterende justissekretær.....	10
Artikkel 13 Ved forfall hos justissekretæren og assisterende justissekretær	10
Artikkel 14 Justissekretærens oppgaver	10
Artikkel 15 Føringsregisteret.....	10
Artikkel 16 Innsyn i registeret og i dommer og beslutninger	11
Artikkel 17 Tillatelse til å tilby registerfunksjoner.....	11
Kapittel 4 TJENESTEMENN OG ANDRE ANSATTE.....	11
Artikkel 18 Utnevnelse	11
Artikkel 19 Organisasjon.....	12
Kapittel 5 ARBEIDET VED DOMSTOLEN	12
Artikkel 20 Domstolens kalender	12
Artikkel 21 Utpeking av saksforberedende dommer	12
Artikkel 22 Ugildhet	12
Artikkel 23 Ved forfall hos en dommer.....	13
Artikkel 24 Rettsmøter	13
Artikkel 25 Føringsprotokoll.....	13
Artikkel 26 Rådslagninger og avstemninger	13
Artikkel 27 Domstolens avgjørelser – beslutningsdyktighet	13

Artikkel 28 Årsrapport.....	14
Kapittel 6 SPRÅK.....	14
Artikkel 29 Språket ved domstolen	14
Artikkel 30 Rettergang ved anmodninger om rådgivende uttalelse.....	14
Artikkel 31 Vitner.....	15
Artikkel 32 Domstolens publikasjoner	15
AVDELING II FELLES RETTERGANGSBESTEMMELSER.....	15
Kapittel 1 RETTIGHETER OG PLIKTER FOR PARTSREPRESENTANTER, RÅDGIVERE OG ADVOKATER.....	15
Artikkel 33 Privilegier, immuniteter og lettelser	15
Artikkel 34 Partsrepresentantenes stilling	15
Artikkel 35 Opphevelse av immunitet	16
Artikkel 36 Utelukkelse fra rettergangen.....	16
Kapittel 2 UNDERRETNING OG FORKYNNELSE	16
Artikkel 37 Underretning om anmodninger om rådgivende uttalelse	16
Artikkel 38 Forkynningsmåter.....	17
Kapittel 3 FRISTER.....	17
Artikkel 39 Beregning av frister	17
Artikkel 40 Rettergang til prøvelse av et tiltak truffet av EFTAs overvåkingsorgan	18
Artikkel 41 Avstand.....	18
Artikkel 42 Fastsettelse og forlengelse av frister.....	18
Artikkel 43 Force majeure	18
Kapittel 4 DE FORSKJELLIGE SAKSBEHANDLINGSFORMER	19
Artikkel 44 Saksbehandlingsformer	19
Artikkel 45 Anonymitet og utelatelse av visse opplysninger overfor offentligheten	19
Artikkel 46 Forening av saker	19
Artikkel 47 Utsettelse av rettergangen.....	19
Artikkel 48 Utsettelse av avgjørelsen av en sak	20
Kapittel 5 FRI RETTSHJELP.....	20
Artikkel 49 Fri rettshjelp	20
Artikkel 50 Søknad om fri rettshjelp	20
Artikkel 51 Avgjørelse av søknader om fri rettshjelp.....	21
Artikkel 52 Forskudd og ansvar for omkostninger	21
Artikkel 53 Tilbaketrekking av fri rettshjelp	22
Kapittel 6 SKRIFTLIG BEHANDLING	22
Artikkel 54 Innlevering av prosesskrift	22
Kapittel 7 FORELØPIG RAPPORT	23
Artikkel 55 Foreløpig rapport.....	23
Kapittel 8 TILTAK FOR TILRETTELEGGING AV RETTERGANGEN OG BEVISOPPTAK... 23	23

Artikkel 56 Tiltak for tilrettelegging av rettergangen og bevisopptak	23
Artikkel 57 Tiltak for tilrettelegging av rettergangen.....	23
Artikkel 58 Bevisopptak	24
Artikkel 59 Behandling av fortrolige opplysninger og dokumenter	24
Artikkel 60 Dokumenter som EFTAs overvåkingsorgan har nektet tilgang til	25
Kapittel 9 INNKALLING OG AVHØR AV VITNER OG SAKKYNDIGE.....	25
Artikkel 61 Muntlig vitneforklaring	25
Artikkel 62 Avhør av vitner.....	25
Artikkel 63 Sakkyndig erklæring.....	26
Artikkel 64 Vitners og sakkyndiges plikter	26
Artikkel 65 Innsigelse mot et vitne eller en sakkyndig.....	27
Artikkel 66 Omkostninger for vitner og sakkyndige	27
Artikkel 67 Protokoll over vitneavhør	27
Artikkel 68 Rettsanmodninger.....	27
Kapittel 10 MUNTLLIG DEL AV RETTERGANGEN	28
Artikkel 69 Åpningsdato.....	28
Artikkel 70 Utelatelse av den muntlige del av rettergangen.....	28
Artikkel 71 Rettsmøterapport	28
Artikkel 72 Parters fravær fra rettsmøtet	28
Artikkel 73 Felles rettsmøte.....	29
Artikkel 74 Gjennomføring av muntlig forhandling	29
Artikkel 75 Saker behandlet for lukkede dører.....	29
Artikkel 76 Henvendelser til domstolen	29
Artikkel 77 Avslutning av den muntlige del av rettergangen.....	29
Artikkel 78 Åpning eller gjenopptakelse av den muntlige del av rettergangen.....	29
Artikkel 79 Protokoll for rettsmøtet.....	29
Kapittel 11 DOMMER OG BESLUTNINGER.....	30
Artikkel 80 Underretning om dato for domsavsigelse	30
Artikkel 81 Innholdet i en dom.....	30
Artikkel 82 Avsigelse og forkynnelse av en dom.....	30
Artikkel 83 Innholdet i en beslutning	31
Artikkel 84 Underskrift og forkynnelse av en beslutning.....	31
Artikkel 85 Dommers og beslutningers rettskraft.....	31
Artikkel 86 Varsel.....	32
Artikkel 87 Rettelse av dommer og beslutninger	32
AVDELING III RETTERGANG VED ANMODNINGER OM RÅDGIVENDE UTTALELSE 32	
Kapittel 1 ALMINNELIGE BESTEMMELSER.....	32
Artikkel 88 Innholdet i en anmodning om rådgivende uttalelse.....	32
Artikkel 89 Anonymitet.....	32

Artikkel 90 Deltakelse i anmodninger om rådgivende uttalelse	33
Artikkel 91 Parter i hovedsaken	33
Artikkel 92 Oversettelse og forkynnelse av en anmodning om rådgivende uttalelse	33
Artikkel 93 Svar ved begrunnet beslutning	33
Artikkel 94 Tilbakekalling av en anmodning om rådgivende uttalelse	33
Artikkel 95 Anmodning om avklaring	34
Artikkel 96 Saksomkostninger ved rettergang ved anmodninger om rådgivende uttalelse	34
Artikkel 97 Tolking av rådgivende uttalelser	34
Kapittel 2 FREMSKYNDET BEHANDLING	34
Artikkel 98 Fremskyndet behandling	34
Artikkel 99 Innlevering og forkynnelse av prosesskrift	35
AVDELING IV DIREKTE SØKSMÅL	35
Kapittel 1 PARTENES REPRESENTASJON	35
Artikkel 100 Plikt til å være representert	35
Kapittel 2 SKRIFTLIG BEHANDLING	35
Artikkel 101 Innholdet i stevningen	35
Artikkel 102 Opplysninger om forkynnelse	36
Artikkel 103 Vedlegg til stevningen	36
Artikkel 104 Endring av stevningen	36
Artikkel 105 Manglende fremleggelse av nødvendige dokumenter	37
Artikkel 106 Forkynnelse av stevningen	37
Artikkel 107 Tilsvaer	37
Artikkel 108 Replik og duplikk	38
Artikkel 109 Kontradiktorisk rettergang	38
Kapittel 3 RETTSLIGE ANFØRSLER OG BEVIS	38
Artikkel 110 Nye rettslige anførsler	38
Artikkel 111 Bevis som fremlegges eller påberopes	38
Kapittel 4 INTERVENSJON	39
Artikkel 112 Formålet med og virkninger av intervensjon	39
Artikkel 113 Begjæring om intervensjon	39
Artikkel 114 Avgjørelse av begjæringer om intervensjon	39
Artikkel 115 Innlevering av intervensjonsinnlegg	40
Kapittel 5 FREMSKYNDET BEHANDLING	40
Artikkel 116 Fremskyndet behandling	40
Artikkel 117 Skriftlig behandling	40
Artikkel 118 Intervensjon ved fremskyndet behandling	41
Artikkel 119 Muntlig del av rettergangen	41
Kapittel 6 SAKSOMKOSTNINGER	41
Artikkel 120 Avgjørelse om saksomkostninger	41

Artikkel 121 Generelle regler for fordeling av saksomkostninger	42
Artikkel 122 Omkostninger for intervenienter	42
Artikkel 123 Omkostninger når en part trekker tilbake eller trekker seg fra saken.....	42
Artikkel 124 Saksomkostninger i saker som ender uten dom.....	42
Artikkel 125 Omkostninger ved rettergangen	43
Artikkel 126 Utgifter som kan dekkes	43
Artikkel 127 Tvist om dekning av utgifter	43
Artikkel 128 Fremgangsmåte for betaling	43
AVDELING V SÆRLIGE RETTERGANGSFORMER	44
Kapittel 1 TILDELING TIL DEN SAKSFORBEREDENDE DOMMER.....	44
Artikkel 129 Tildeling til den saksforberedende dommer	44
Kapittel 2 FORLIK, TILBAKETREKKING, SAKER SOM ENDER UTEN DOM, SAMT PROSESSUELLE SPØRSMÅL SOM BEHANDLES FØR SAKENS REALITET	44
Artikkel 130 Forlik	44
Artikkel 131 Tilbaketrekking	44
Artikkel 132 Saker som ender uten dom	44
Artikkel 133 Prosessuelle innsigelser og spørsmål.....	45
Kapittel 3 UTEBLIVELSESDOM.....	45
Artikkel 134 Uteblivelsesdom	45
Artikkel 135 Begjæring om tilsidesettelse av en uteblivelsesdom	45
Kapittel 4 ANMODNINGER OG BEGJÆRINGER I FORBINDELSE MED DOMMER OG BESLUTNINGER	46
Artikkel 136 Unnlatelse av å treffe avgjørelse	46
Artikkel 137 Innsigelse fra tredjepart	46
Artikkel 138 Tolking av dommer og beslutninger.....	47
Artikkel 139 Gjenopptakelse	47
Kapittel 5 UTSETTELSE AV GJENNOMFØRINGEN ELLER FULLBYRDELSEN OG ANDRE MIDLERTIDIGE TILTAK.....	48
Artikkel 140 Begjæring om utsettelse eller om midlertidige tiltak.....	48
Artikkel 141 Avgjørelse av begjæringen	48
Artikkel 142 Beslutning om utsettelse av gjennomføringen eller om midlertidige tiltak.....	48
Artikkel 143 Endrede forhold.....	49
Artikkel 144 Ny begjæring	49
Artikkel 145 Utsettelse etter ODA artikkel 19	49
SLUTTBESTEMMELSER	49
Artikkel 146 Utfyllende regler.....	49
Artikkel 147 Gjennomføringsregler.....	49
Artikkel 148 Videokonferanser	50
Artikkel 149 Oppheving	50
Artikkel 150 Offentliggjøring og ikrafttredelse.....	50

Vedlegg I – Domstolens avgjørelse av 12. desember 2016 om innlevering og forkynnelse av prosessdokumenter ved bruk av e-EFTACourt (2017/C 73/09)	51
Vedlegg II – Liste over nasjonale myndigheter nevnt i artikkel 51 nr. 5, artikkel 64 nr. 2 og artikkel 68 nr. 3:.....	53

EFTA-domstolen har,

under henvisning til avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde, særlig artikkel 108 nr. 2,

under henvisning til den myndighet som er gitt domstolen ved avtalen mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkingsorgan og en domstol, særlig artikkel 43 nr. 2, og artikkel 43 i protokoll 5 til nevnte avtale (EFTA-domstolens vedtekter),

under henvisning til det samtykke som er gitt av EFTA-statenes regjeringer,

VEDTATT FØLGENDE RETTERGANGSORDNING:

INNLEDENDE BESTEMMELSER

Artikkel 1 Definisjoner

1. I denne rettergangsordning menes med
  - (a) «EØS-avtalen»: hoveddelen av avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde, med protokoller og vedlegg samt de rettsakter det vises til der,
  - (b) «ODA»: avtalen mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkingsorgan og en domstol, med protokoller og vedlegg,
  - (c) «vedtektene»: protokoll 5 til ODA om vedtektene for EFTA-domstolen,
  - (d) «EFTA-stat»: et medlem av Det europeiske frihandelsforbund som er part i EØS-avtalen og ODA,
  - (e) «EU-stat»: en medlemsstat i Den europeiske union som er part i EØS-avtalen,
  - (f) «interesserte personer»: de stater og institusjoner som etter vedtektene artikkel 20 har tillatelse til å inngi saksfremstillinger eller innlegg til EFTA-domstolen,
  - (g) «part» og «parter»: med mindre annet er angitt, enhver part i rettergangen, herunder intervenienter,
  - (h) «hovedpart» og «hovedparter»: saksøker og/eller saksøkte, alt etter som,
  - (i) «ad hoc-dommer»: en person som erstatter en dommer, valgt fra en liste utarbeidet ved felles overenskomst av regjeringene i EFTA-statene som fastsatt i ODA artikkel 30 fjerde ledd. Vedkommende velges ut blant de personer på listen som er oppnevnt av den regjering som har oppnevnt den faste dommer som skal erstattes.
2. Alle henvisninger til hankjønn forstås som henvisninger til alle kjønn, alt etter hva som er passer.

Artikkel 2 Formål

Denne rettergangsordning gjennomfører og supplerer i nødvendig grad de relevante bestemmelser i EØS-avtalen, ODA og vedtektene.

AVDELING I
DOMSTOLENS ORGANISASJON

Kapittel 1
DOMMERE

Artikkel 3
Begynnelstidspunkt for en dommers embetsperiode

En dommers embetsperiode begynner på den dag som er fastsatt i oppnevnedokumentet. Er det i oppnevnedokumentet ikke fastsatt noen dato, begynner embetsperioden på den dag dokumentet er datert.

Artikkel 4
Edsavleggelse

Før en dommer tiltrer sitt embete, skal han i samsvar med vedtektene artikkel 2, ved det første av domstolens åpne rettsmøter som han deltar i etter sin oppnevning, avlegge følgende ed eller høytidelige forsikring:

«Jeg [sverger/lover høytidelig] at jeg vil utføre mine plikter upartisk og samvittighetsfullt, og at jeg ikke vil røpe noe fra EFTA-domstolens rådslagninger og avstemninger.»

Artikkel 5
Høytidelig forsikring

Umiddelbart etter at dommeren har avlagt eden, skal han etter vedtektene artikkel 4 undertegne en erklæring der han høytidelig forsikrer at han både i sin embetsperiode og etter at den har opphørt, vil overholde de forpliktelser som følger med vervet, særlig plikten til å vise redelighet og varsomhet med hensyn til å ta imot bestemte verv eller fordeler etter at han har fratrudd.

Artikkel 6
Avsettelse av en dommer

1. Når domstolen etter vedtektene artikkel 6 skal avgjøre om en dommer ikke lenger oppfyller de nødvendige vilkår eller utfører de plikter som følger med embetet, skal presidenten oppfordre vedkommende dommer til å fremsette sine synspunkter for domstolen i lukket møte, der justissekretæren ikke er til stede.
2. Domstolen skal treffe sin avgjørelse uten justissekretæren til stede. Vedkommende dommer skal ikke delta i rådslagningen og avstemningen.

Artikkel 7
Ansiennitetsrekkefølge

1. Dommernes ansiennitet regnes fra den dato da de tiltrådte sitt embete.
2. Ved lik ansiennitet i embetet avgjøres ansiennitetsrekkefølgen etter alder.
3. Dommere hvis embete fornyes, beholder sin tidligere ansiennitet.
4. Dommere valgt fra listen som er fastsatt i ODA artikkel 30 fjerde ledd, har rang etter de faste dommere. Dersom to eller flere slike dommere deltar i samme sak, skal rangen mellom dem avgjøres etter alder.

Kapittel 2 PRESIDENT

Artikkel 8 Valg av president

1. Dommerne skal, etter ODA artikkel 30, i sin midte velge president for en periode på tre år.
2. Dersom embetet som president blir ledig før den ordinære utløpsdato, velger domstolen en etterfølger for resten av funksjonsperioden.
3. Valgene etter denne artikkel skjer ved hemmelig avstemning. Hvis en dommer oppnår absolutt flertall, er han valgt. Dersom ingen dommer oppnår absolutt flertall, skal det holdes ny avstemning, og den dommer som oppnår flest stemmer, er valgt. Når to eller flere dommere oppnår like mange stemmer, skal den eldste av dem anses som valgt.
4. Navnet på den president som blir valgt etter denne artikkel, skal offentliggjøres i EØS-avdelingen av og EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*.

Artikkel 9 Presidentens oppgaver

1. Presidenten representerer domstolen.
2. Presidenten leder domstolens dømmende virksomhet og dens administrasjon. Han leder rettsmøtene, rådslagninger og avstemninger samt administrative møter.
3. Presidenten sikrer at domstolen fungerer tilfredsstillende.

Artikkel 10 Ved forfall hos presidenten

Har presidenten forfall, eller presidentvervet er ubesatt, utføres presidentens oppgaver av en dommer etter ansiennitetsrekkefølgen fastsatt i artikkel 7.

Kapittel 3 DOMSTOLENS KONTOR

Artikkel 11 Utnevnelse av justissekretær

1. Domstolen utnevner justissekretæren.
2. Dersom stillingen som justissekretær blir ledig skal den utlyses offentlig, og personer som er interessert i stillingen anmodes om å sende inn sin søknad innen en frist som ikke kan være på mindre enn tre uker, med fulle opplysninger, herunder om sin alder, nasjonalitet, universitetsgrader, språkkunnskaper, nåværende og tidligere beskjeftigelser og eventuell erfaring fra rettspleie og internasjonal virksomhet.
3. Utnevnelsen skjer etter fremgangsmåten fastsatt i artikkel 8 nr. 3.
4. Justissekretæren utnevnes for en periode på tre år. Han kan gjenutnevnes. Domstolen kan beslutte å fornye den sittende justissekretærens embetsperiode uten å benytte fremgangsmåten fastsatt i nr. 2.

5. Justissekretæren skal avlegge eden fastsatt i artikkel 4 og undertegne forsikringen fastsatt i artikkel 5.
6. Justissekretæren kan avsettes fra sitt embete bare dersom han ikke lenger oppfyller de nødvendige vilkår eller utfører de plikter som følger med embetet. Domstolen treffer sin avgjørelse etter å ha gitt justissekretæren anledning til å fremsette sine synspunkter.
7. Dersom embetet som justissekretær blir ledig før den ordinære utløpsdato, utnevner domstolen en ny justissekretær for en periode på tre år.
8. Navnet på den justissekretær som er valgt etter denne artikkel, skal offentliggjøres i EØS-avdelingen av og EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*.

Artikkel 12 *Assisterende justissekretær*

Domstolen kan utnevne en assisterende justissekretær for å bistå justissekretæren og tre i hans sted dersom han har forfall.

Artikkel 13 *Ved forfall hos justissekretæren og assisterende justissekretær*

Ved forfall hos justissekretæren og eventuelt også assisterende justissekretær skal presidenten om nødvendig utpeke en tjenestemann til å utføre justissekretærens oppgaver.

Artikkel 14 *Justissekretærens oppgaver*

1. Justissekretæren er på presidentens vegne ansvarlig for å motta, videresende og oppbevare alle dokumenter og for å utføre forkynnelser etter denne rettergangsordning.
2. Justissekretæren skal bistå dommerne i alle deres offisielle oppgaver.
3. Justissekretæren oppbevarer seglene og er ansvarlig for arkivet. Han har ansvaret for domstolens publikasjoner og særlig for EFTA-domstolens samling, samt for offentliggjøring på internett av dokumenter som gjelder domstolen.
4. Han er på presidentens vegne ansvarlig for personalforvaltningen og domstolens administrasjon samt for dens økonomiske forvaltning og regnskap, herunder for utarbeidelsen og gjennomføringen av budsjettet.
5. Domstolen fastsetter instruks for justissekretæren etter forslag fra presidenten.
6. Med mindre annet følger av denne rettergangsordning, er justissekretæren til stede på domstolens møter.

Artikkel 15 *Føring av registeret*

1. Justissekretæren har ansvar for at det på domstolens kontor føres et register der alle prosesskrift og dokumenter og øvrige bilag som påberopes, føres inn i den rekkefølge de inngis.
2. Når et dokument er innført i registeret, gjør justissekretæren en påtegning om det på originalen og,

dersom en part begjærer det, på en kopi som parten fremlegger for dette formål.

3. Innføringene i registeret og påtegningene etter nr. 2 har rettsvirkning som autentiske bevis.
4. Nærmere regler om føring av registeret fastsettes i instruksen for justissekretæren omhandlet i artikkel 14 nr. 5.
5. Det skal offentliggjøres en melding i EØS-avdelingen av og EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* som angir datoen for innføring av en begjæring som innleder en rettergang i registeret, partenes navn, de nedlagte påstander, samt et sammendrag av de rettslige anførsler og de viktigste argumenter eller eventuelt datoen for innlevering av en anmodning om rådgivende uttalelse, den anmodende domstols identitet, partene i hovedsaken og spørsmålene som er forelagt domstolen.

Artikkel 16 *Innsyn i registeret og i dommer og beslutninger*

1. Enhver kan se gjennom registeret på domstolens kontor og få kopier eller utdrag, herunder bekreftede kopier av dommer og beslutninger, mot betaling av et gebyr etter en tariff fastsatt av domstolen etter forslag fra justissekretæren.
2. Med mindre annet følger av artikkel 59 og 60, kan partene i en sak, mot betaling etter tariffen fastsatt i samsvar med foregående nummer, få bekreftede kopier av prosessdokumenter og utskrifter av beslutninger og dommer.
3. Ingen tredjepart, verken privat eller offentlig, kan gis tilgang til dokumentene i en sak uten etter uttrykkelig tillatelse fra presidenten, etter at partene har uttalt seg. Slik tillatelse kan gis helt eller delvis og bare etter skriftlig anmodning ledsaget av en detaljert redegjørelse for tredjepartens legitime interesse i å ha tilgang til dokumentene.
4. Regler for adgang til domstolens historiske arkiv kan fastsettes av domstolen.

Artikkel 17 *Tillatelse til å tilby registerfunksjoner*

Etter samtykke fra EFTA-statene kan domstolen tilby registerfunksjoner til internasjonale rettsinstanser.

Kapittel 4 TJENESTEMENN OG ANDRE ANSATTE

Artikkel 18 *Utnevnelse*

1. Domstolens tjenestemenn og andre ansatte utnevnes i samsvar med bestemmelsene i personalvedtektene for EFTA-domstolen.
2. Før en tjenestemann eller en annen ansatt tiltrer sin stilling, skal vedkommende avlegge følgende ed eller høytidelige forsikring overfor presidenten, i nærvær av justissekretæren:

«Jeg [sverger/lover høytidelig] at jeg lojalt og samvittighetsfullt vil utføre de plikter som er pålagt meg av EFTA-domstolen.»

Artikkel 19
Organisasjon

Domstolens organisasjon fastsettes, og kan endres, av domstolen.

Kapittel 5
ARBEIDET VED DOMSTOLEN

Artikkel 20
Domstolens kalender

1. Rettsåret begynner 1. januar og slutter 31. desember hvert kalenderår.
2. Rettsferiene fastsettes av domstolen.
3. I presserende tilfeller kan presidenten sammenkalle dommerne i rettsferiene.
4. Domstolen skal overholde de offisielle helligdager på det sted der den har sitt sete.
5. Domstolen kan, når det foreligger rimelig grunn til det, gi enhver dommer tjenestefri.
6. Datoene for rettsferiene og listen over offisielle helligdager offentliggjøres årlig i EØS-avdelingen av og EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*.

Artikkel 21
Utpeking av saksforberedende dommer

1. Så snart som mulig etter at et dokument som innleder en rettergang er innlevert, skal presidenten utpeke en saksforberedende dommer for saken.
2. Ved forfall hos den utpekte saksforberedende dommer treffer presidenten de nødvendige tiltak for å utpeke en annen saksforberedende dommer.

Artikkel 22
Ugildhet

1. Dersom en dommer anser at han etter vedtektene artikkel 15 ikke bør delta i behandlingen av en sak, skal han underrette presidenten om dette, og denne skal frita ham fra å delta.
2. Dersom presidenten anser at en dommer etter vedtektene artikkel 15 første og andre ledd ikke bør delta i behandlingen av en sak, skal han underrette den berørte dommer og gi vedkommende anledning til å uttale seg før han treffer sin avgjørelse.
3. Etter vedtektene artikkel 15 tredje ledd skal ethvert tvilstilfelle som måtte oppstå i forbindelse med anvendelsen av denne artikkel, avgjøres i samsvar med ODA artikkel 30 fjerde ledd.
4. Dersom en dommer etter denne artikkel er ugild, skal en ad hoc-dommer velges til å erstatte ham, i samsvar med ODA artikkel 30 fjerde ledd.

Artikkel 23
Ved forfall hos en dommer

Dersom domstolen ikke er fulltallig som følge av forfall hos en dommer, skal det velges en ad hoc-dommer til erstatning for ham i samsvar med ODA artikkel 30 fjerde ledd.

Artikkel 24
Rettsmøter

1. Dato og klokkeslett for domstolens rettsmøter fastsettes av presidenten.
2. Domstolen kan velge å avholde rettsmøte på et annet sted enn der domstolen har sitt sete.

Artikkel 25
Føring av protokoll

1. Dersom domstolen trer sammen i nærvær av justissekretæren, skal denne om nødvendig føre protokoll, som skal undertegnes av presidenten og justissekretæren.
2. Dersom domstolen trer sammen uten at justissekretæren er til stede, skal presidenten om nødvendig instruere den dommer med kortest ansiennitet ifølge ansiennitetsrekkefølgen fastsatt i artikkel 7, om å føre protokoll, som skal undertegnes av vedkommende dommer og presidenten.

Artikkel 26
Rådslagninger og avstemninger

1. Når et rettsmøte har funnet sted, skal bare de dommere som har deltatt i rettsmøtet, delta i rådslagningen og avstemningen.
2. Alle dommere som deltar i rådslagningen og avstemningen, skal gi uttrykk for sitt standpunkt og begrunne det.
3. Det resultat som vedtas av et flertall av dommerne etter den endelige drøftelsen, utgjør domstolens avgjørelse.
4. Domstolens rådslagninger og avstemninger skal være og forbli hemmelige.
5. Dersom domstolens rådslagninger og avstemninger gjelder spørsmål knyttet til dens egen administrasjon, skal justissekretæren være til stede, med mindre domstolen bestemmer noe annet.

Artikkel 27
Domstolens avgjørelser – beslutningsdyktighet

1. Domstolens avgjørelser er gyldige bare når alle dens medlemmer har deltatt i rådslagningene og avstemningene.
2. Dersom domstolen ikke er beslutningsdyktig som følge av forfall eller ugildhet hos en dommer, skal en ad hoc-dommer velges til erstatning for vedkommende dommer i samsvar med ODA artikkel 30 fjerde ledd.
3. I administrative saker kan domstolen treffe avgjørelser med to dommere til stede. I slike saker skal presidentens stemme være utslagsgivende.

Artikkel 28
Årsrapport

1. Domstolen skal offentliggjøre sine rapporter, beslutninger, dommer og andre rettsavgjørelser på sitt nettsted.
2. Domstolen kan beslutte å publisere sin årsrapport elektronisk.

Kapittel 6
SPRÅK

Artikkel 29
Språket ved domstolen

1. Språket ved domstolen skal være engelsk. Dette gjelder for hele rettergangen, herunder domstolens rådslagninger, avgjørelser og protokoller.
2. Det skal benyttes engelsk i den skriftlige og den muntlige del av rettergangen, med mindre annet er fastsatt i denne rettergangsordning.
3. Uten at det berører artikkel 30 skal alle dokumenter som fremlegges for domstolen være på engelsk eller ledsages av en oversettelse til engelsk, med mindre domstolen bestemmer noe annet.
4. For omfangsrike dokumenter kan oversettelser begrenses til utdrag. Domstolen kan likevel til enhver tid, av eget tiltak eller etter begjæring fra en part, kreve en fullstendig eller mer omfattende oversettelse.
5. Domstolen kan, etter begjæring fra en part eller intervenient som ikke er en interessert person, tillate at denne part eller intervenient henvender seg til og tiltales av domstolen på et av de offisielle språk i en EFTA-stat eller i Den europeiske union i den muntlige del av rettergangen. Domstolen sørger for tolking til og fra engelsk. En slik begjæring må fremsettes minst tre uker før den muntlige del av rettergangen.

Artikkel 30
Rettergang ved anmodninger om rådgivende uttalelse

1. Når en anmodning om rådgivende uttalelse forelegges domstolen etter ODA artikkel 34, har den anmodende domstol rett til å fremsette anmodningen på det språk som saken behandles på for vedkommende domstol. Domstolen sørger for oversettelse til engelsk.
2. Den anmodende domstol og partene i saken som behandles av denne domstol, kan fremlegge dokumenter for EFTA-domstolen på det språk som saken behandles på for vedkommende domstol. Slike dokumenter oversettes til engelsk så langt EFTA-domstolen finner det nødvendig. Domstolen sørger for oversettelsen.
3. Domstolen sørger for oversettelse av rettsmøterapporten slik at den også er tilgjengelig på det språk som saken behandles på for den anmodende domstol.
4. Partene i saken som behandles av den anmodende domstol, har rett til å henvende seg muntlig til og tiltales av EFTA-domstolen på det språk som saken behandles på for vedkommende domstol. Domstolen sørger for tolking til og fra engelsk. En part som ønsker å bruke et slikt språk, må underrette justissekretæren om dette minst tre uker før den muntlige del av rettergangen.
5. Domstolen avsier sin dom på engelsk og på det språk som anmodningen ble fremsatt på. Dommen skal ha gyldighet på disse språkene.

Artikkel 31
Vitner

Når et vitne eller en sakkyndig erklærer at han ikke kan uttrykke seg tilfredsstillende på engelsk, kan domstolen tillate at han avgir forklaring på et annet språk. Domstolen sørger for tolking. En slik begjæring må vanligvis fremsettes minst tre uker før den muntlige del av rettergangen.

Artikkel 32
Domstolens publikasjoner

Domstolen utgir sine publikasjoner på engelsk, tysk, islandsk eller norsk.

AVDELING II
FELLES RETTERGANGSBESTEMMELSER

Kapittel 1
**RETTIGHETER OG PLIKTER FOR PARTSREPRESENTANTER, RÅDGIVERE OG
ADVOKATER**

Artikkel 33
Privilegier, immuniteter og lettelser

1. Partsrepresentanter, rådgivere og advokater som opptre for domstolen eller for en rettsinstans som domstolen har sendt en rettsanmodning til, nyter immunitet med hensyn til muntlige eller skriftlige utsagn de har kommet med om saken eller partene.
2. Partsrepresentanter, rådgivere og advokater nyter dessuten godt av følgende privilegier og lettelser:
  - (a) eventuelle skrifter og dokumenter som gjelder rettergangen, skal unntas både ransaking og beslag. I tilfelle av tvist kan tollmyndighetene eller politiet forsegle slike skrifter og dokumenter; de skal deretter straks sendes til domstolen for gjennomsyn i justissekretærens og den berørte persons nærvær,
  - (b) partsrepresentanter, rådgivere og advokater har rett til å få tilgang til fremmed valuta i den utstrekning som måtte være nødvendig for utførelsen av deres oppgaver,
  - (c) partsrepresentanter, rådgivere og advokater har rett til å reise uten hindring under utførelsen av sine oppgaver.

Artikkel 34
Partsrepresentantenes stilling

1. For å få rett til de privilegier, immuniteter og lettelser som er angitt i artikkel 33, må de berettigede personer dokumentere sin stilling på følgende måte:
  - (a) partsrepresentanter må fremlegge et offisielt dokument utstedt av den part de handler på vegne av, som uten opphold skal sende justissekretæren en kopi av dokumentet,
  - (b) advokater må fremlegge bevis for at de har rett til å opptre for domstolene i en stat som er part i EØS-avtalen, og, dersom den part de representerer er en privatrettslig juridisk person, fullmakt utstedt av vedkommende person,

(c) rådgivere må fremlegge fullmakt utstedt av den part de bistår.

2. Justissekretæren skal om nødvendig gi dem et legitimasjonsdokument. Gyldigheten av dette legitimasjonsdokument skal begrenset til et bestemt tidsrom, som kan forlenges eller forkortes etter hvor lenge rettergangen varer.

Artikkel 35 *Opphevelse av immunitet*

1. Privilegier, immuniteter og lettelser som nevnt i artikkel 33, tilstås utelukkende av hensyn til en forsvarlig gjennomføring av rettergangen.

2. Domstolen kan oppheve immuniteten når den finner at dette ikke vil være til hinder for en forsvarlig gjennomføring av rettergangen.

Artikkel 36 *Utelukkelse fra rettergangen*

1. Dersom domstolen eller presidenten finner at en partsrepresentants, rådgivers eller advokats opptreden overfor domstolen, eller presidentens, en dommers eller justissekretærens opptreden er uforenlig med domstolens verdighet eller kravene til en velordnet rettspleie, eller at en partsrepresentant, rådgiver eller advokat bruker sine rettigheter for andre formål enn dem rettighetene er tilstått for, skal den gjøre vedkommende oppmerksom på dette. Dersom domstolen underretter de myndigheter som vedkommende står til ansvar overfor, skal en kopi av skrevet til disse myndigheter sendes til vedkommende.

2. På samme grunnlag kan domstolen til enhver tid, etter å ha hørt den berørte person, treffe en begrunnet beslutning om å utelukke en partsrepresentant, rådgiver eller advokat fra rettergangen. Denne beslutning får umiddelbar virkning.

3. Når en partsrepresentant, rådgiver eller advokat utelukkes fra rettergangen, skal rettergangen utsettes for et tidsrom som fastsettes av presidenten, for at vedkommende part skal kunne utpeke en annen partsrepresentant, rådgiver eller advokat.

4. Avgjørelser truffet etter denne artikkel kan oppheves.

Kapittel 2 UNDERRETNING OG FORKYNNELSE

Artikkel 37 *Underretning om anmodninger om rådgivende uttalelse*

I saker som omfattes av ODA artikkel 34, skal den domstol i en EFTA-stat som utsetter sin rettergang og forelegger saken for EFTA-domstolen, underrette EFTA-domstolen om sin avgjørelse. Justissekretæren skal deretter underrette partene og interesserte personer om avgjørelsen, sammen med en engelsk oversettelse av anmodningen.

Artikkel 38 *Forkynningsmåter*

1. Dokumenter kan forkynnes for en person per post i samsvar med nr. 2, ved bruk av e-EFTACourt i samsvar med nr. 3 eller ethvert annet teknisk kommunikasjonsmiddel i samsvar med nr. 4 og 5.
2. I tilfeller der et dokument etter denne rettergangsordning skal forkynnes for en person, skal justissekretæren sikre at forkynnelsen finner sted på vedkommendes adresse for forkynnelse, enten ved at en kopi av dokumentet sendes i rekommandert brev med mottakskvittering eller overleveres personlig mot kvittering. Justissekretæren utferdiger og bekrefter kopier av dokumentene som skal forkynnes, med mindre kopiene overleveres av partene selv etter artikkel 54 nr. 3.
3. Domstolen kan ved en avgjørelse fastsette kriteriene for at et prosesskrift skal kunne forkynnes elektronisk eller ved bruk av andre tekniske midler. Denne avgjørelse skal offentliggjøres i EØS-avdelingen av og EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* og skal innlemmes i vedlegg I til denne rettergangsordning.
4. Dersom adressaten har godtatt at forkynnelse kan finne sted ved bruk av et annet teknisk kommunikasjonsmiddel, kan alle prosessdokumenter, herunder domstolens dommer og beslutninger, forkynnes ved oversendelse av en kopi av dokumentet ved bruk av slike midler. Dersom et dokument skal forkynnes ved bruk av slike tekniske midler, finner forkynnelsen sted på den dag da domstolen oversendte dokumentet til den berørte person ved bruk av de omforente tekniske midler.
5. Dersom det av tekniske årsaker eller på grunn av dokumentets art eller omfang er umulig eller upraktisk å forkynne et dokument i samsvar med nr. 4, skal dokumentet, dersom adressaten ikke har oppgitt en adresse for forkynnelse, forkynnes på adressen angitt etter fremgangsmåten fastsatt i nr. 2. Adressaten skal underrettes om dette ved bruk av tekniske kommunikasjonsmidler. Adressaten skal da anses å ha mottatt forkynnelsen per rekommandert brev den tiende dag etter at det rekommanderte brev ble innlevert på postkontoret på det sted der domstolen har sitt sete, med mindre det godtgjøres ved mottakskvitteringen at brevet ble mottatt på en annen dato, eller adressaten innen tre uker etter å ha blitt underrettet ved bruk av tekniske kommunikasjonsmidler, underretter justissekretæren om at dokumentet som skulle forkynnes ikke har nådd frem til ham.

Kapittel 3 FRISTER

Artikkel 39 *Beregning av frister*

1. De prosessfrister som er fastsatt i EØS-avtalen, ODA, vedtektene eller denne rettergangsordning for iverksettelse av rettergangsskritt, beregnes på følgende måte:
  - (a) Når en frist som er angitt i dager, uker, måneder eller år, skal regnes fra det tidspunkt en hendelse inntreffer eller en handling foretas, regnes den dag hendelsen inntreffer eller handlingen foretas ikke med ved beregningen av fristen.
  - (b) En frist som er angitt i uker, utløper ved utgangen av den dag i fristens siste uke som er samme ukedag som den dag den hendelse eller handling som fristen skal regnes fra, inntraff eller ble foretatt.
  - (c) En frist som er angitt i måneder eller år, utløper ved utgangen av den dag i fristens siste måned eller år som faller på samme dato som den dag da den hendelse inntraff eller den handling ble foretatt som fristen skal regnes fra. Når en frist som er angitt i måneder eller år, vil utløpe på en dag som ikke forekommer i fristens siste måned, utløper fristen ved utgangen av månedens siste dag.

- (d) Dersom en frist er uttrykt i måneder eller år, skal den først beregnes i hele måneder, deretter i dager.
- (e) Ved beregningen av frister skal de offisielle helligdager nevnt i artikkel 20, samt lørdager og søndager medregnes.
- (f) Fristene løper også i rettsferiene nevnt i artikkel 20.

2. Dersom en frist ellers ville ha utløpt på en lørdag, søndag eller en offisiell helligdag, forlenges den til utgangen av følgende virkedag.

Artikkel 40

Rettergang til prøvelse av et tiltak truffet av EFTAs overvåkingsorgan

De frister som er fastsatt for å innlede en rettergang til prøvelse av et tiltak som er truffet av EFTAs overvåkingsorgan, løper fra dagen etter at den berørte person har mottatt underretning om tiltaket, eller om tiltaket er offentliggjort, fra slutten av den 14. dag etter offentliggjøring i EØS-avdelingen av og EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*.

Artikkel 41

Avstand

Frister som er fastsatt i EØS-avtalen, ODA, vedtektene eller denne rettergangsordning, kan ikke forlenges utelukkende av hensyn til avstand.

Artikkel 42

Fastsettelse og forlengelse av frister

1. Enhver frist som er fastsatt etter denne rettergangsordning, kan forlenges av den som har fastsatt den.
2. Presidenten kan gi justissekretæren fullmakt til å fastsette eller forlenge frister som det etter denne rettergangsordning tilkommer presidenten å fastsette.
3. Et prosessdokument innlevert på domstolens kontor etter utløpet av fristen fastsatt av presidenten eller justissekretæren etter denne rettergangsordning, vil utelukkende kunne godtas dersom presidenten har truffet en avgjørelse om det.

Artikkel 43

Force majeure

Det skal ikke inntre rettstap på grunn av oversittelse av frister dersom vedkommende part godtgjør at oversittelsen skyldes uforutsigbare omstendigheter eller force majeure.

Kapittel 4 DE FORSKJELLIGE SAKSBEHANDLINGSFORMER

Artikkel 44 Saksbehandlingsformer

1. Uten at det berører særbestemmelsene fastsatt i vedtektene eller denne rettergangsordning, skal rettergangen for domstolen bestå av en skriftlig og en muntlig del.
2. Uten at det berører bestemmelsene i nr. 3 til 5, skal domstolen behandle sakene den forelegges, i den rekkefølge de blir klare for behandling. Avsluttes de forberedende bevisopptak samtidig i flere saker, bestemmes rekkefølgen av datoene for når begjæringene som starter de respektive saker er innført i registeret.
3. Presidenten kan i særlige tilfeller beslutte at en sak skal gis fortrinnsrett foran andre.
4. En anmodning om rådgivende uttalelse kan underkastes fremskyndet behandling etter bestemmelsene fastsatt i avdeling III kapittel 2.
5. Et direkte søksmål kan underkastes fremskyndet behandling etter bestemmelsene fastsatt i avdeling IV kapittel 5.

Artikkel 45 Anonymitet og utelatelse av visse opplysninger overfor offentligheten

Presidenten kan etter begrunnet begjæring fra en part fremsatt i et særskilt dokument, eller av eget tiltak etter å ha hørt den saksforberedende dommer, beslutte å utelate navnet på en part i tvisten eller andre personer nevnt i forbindelse med rettergangen, eller visse opplysninger, fra de dokumenter i en sak som offentligheten har tilgang til, dersom det foreligger legitime grunner til å holde en persons identitet eller opplysningene fortrolig.

Artikkel 46 Forening av saker

1. Domstolen kan til enhver tid, etter å ha gitt partene anledning til å uttale seg, beslutte at to eller flere saker av samme type som angår samme gjenstand, på grunn av forbindelsen mellom dem skal forenes med hensyn til den skriftlige eller muntlige del av rettergangen eller den endelige avgjørelse som avslutter rettergangen. Foreningen av søksmålene kan senere oppheves.
2. Alle parter i forente saker kan gå gjennom saksmappene dette gjelder, på domstolens kontor. Presidenten kan imidlertid etter begjæring fra en part beslutte at visse fortrolige opplysninger i saksmappen skal være unntatt fra slikt innsyn.
3. Uten at det berører nr. 2, skal prosessdokumenter som inngår i mappene for sakene som forenes, forkynnes for partene i de forente saker, forutsatt at representantene for disse parter anmoder om det og har godtatt forkynnelsesmåten nevnt i artikkel 38 nr. 3.

Artikkel 47 Utsettelse av rettergangen

1. Rettergangen kan utsettes
  - a) på anmodning fra hovedparten, med samtykke fra den annen hovedpart, eller

- b) dersom dette er nødvendig av hensyn til god rettspleie.
2. Avgjørelsen om å utsette rettergangen skal tas av presidenten etter å ha hørt den saksforberedende dommer og, med mindre det dreier seg om en rådgivende uttalelse, partene.
  3. Rettergangen kan gjenopptas ved avgjørelse av presidenten etter samme fremgangsmåte som fastsatt i nr. 2, med mindre det i avgjørelsen om å utsette rettergangen er fastsatt hvor lenge utsettelsen skal vare.
  4. Avgjørelsene nevnt i nr. 2 og 3, forkynnes for partene og interesserte personer.
  5. Utsettelsen skal ha virkning fra den dag som er angitt i avgjørelsen om utsettelse, og dersom det ikke er angitt noen dato, fra avgjørelsens dato.
  6. Så lenge rettergangen er utsatt, løper ingen foreskrevne prosessfrister.
  7. En avgjørelse om å gjenoppta rettergangen før utløpet av utsettelsen eller som nevnt i nr. 8, treffes etter fremgangsmåten fastsatt i nr. 2.
  8. Når det i avgjørelsen om utsettelse ikke er fastsatt hvor lenge utsettelsen skal vare, opphører den på den dato som er angitt i avgjørelsen om gjenopptakelse av rettergangen, og dersom det ikke er angitt noen dato, på datoen for sistnevnte avgjørelse.
  9. Fra den dag rettergangen gjenopptas etter en utsettelse, skal foreskrevne prosessfrister erstattes av nye frister fastsatt av presidenten, og fristene begynner å løpe fra gjenopptakelsesdagen.

Artikkel 48
Utsettelse av avgjørelsen av en sak

Presidenten kan i særlige tilfeller, etter å ha hørt partene, enten av eget tiltak eller etter begjæring fra en part bestemme at en sak skal utsettes til senere behandling. På partenes felles begjæring kan presidenten likeledes treffe beslutning om at en sak skal utsettes.

Kapittel 5
FRI RETTSHJELP

Artikkel 49
Fri rettshjelp

1. En part som på grunn av hans økonomiske situasjon helt eller delvis er ute av stand til å dekke omkostningene ved rettergangen for domstolen, kan til enhver tid søke om fri rettshjelp. Søkerens økonomiske situasjon skal vurderes i lys av objektive faktorer som inntekt, kapital og familieforhold.
2. Fri rettshjelp skal helt eller delvis dekke kostnadene ved juridisk bistand og representasjon av en advokat i rettergangen for domstolen. Domstolen skal etter artikkel 52 være ansvarlig for disse kostnadene.

Artikkel 50
Søknad om fri rettshjelp

1. Søknaden skal være vedlagt alle opplysninger og underlagsdokumenter som gjør det mulig å vurdere søkerens økonomiske situasjon, som en attest fra den kompetente myndighet som bekrefter hans økonomiske situasjon.
2. Søknaden om fri rettshjelp behøver ikke å fremmes gjennom advokat.

3. Ved anmodninger om rådgivende uttalelse skal søkeren, om han allerede er tilstått fri rettshjelp for den anmodende domstol, fremlegge denne domstols avgjørelse og angi hva som dekkes av de beløp som allerede er bevilget.

4. Ved direkte søksmål kan en søknad om fri rettshjelp inngis før søksmålet er inngitt eller mens det er under behandling. Dersom søknaden inngis før søksmålet er inngitt, må søkeren kort angi hva det planlagte søksmål gjelder, de faktiske forhold i saken og de argumenter søksmålet støtter seg på. Søknaden må være vedlagt underlagsdokumenter for dette.

Ved innlevering av en søknad om fri rettshjelp avbrytes fristene fastsatt for inngivelse av søksmål for søkeren frem til den dag avgjørelsen av søknaden blir forkynt, eller i tilfellene nevnt i artikkel 51 nr. 4, til datoen for utferdigelse av beslutningen om utpeking av en advokat som er instruert til å representere søkeren.

Fri rettshjelp avslås dersom søksmålet søknaden gjelder, åpenbart må avvises eller er åpenbart grunnløs.

Domstolen skal anmode den annen part om å fremlegge sine skriftlige innlegg med mindre det allerede er åpenbart ut fra de fremlagte opplysninger at vilkårene fastsatt i artikkel 49 nr. 1 ikke er oppfylt eller det foregående nummer får anvendelse.

Artikkel 51

Avgjørelse av søknader om fri rettshjelp

1. Så snart en søknad om fri rettshjelp er inngitt, overlater presidenten den til en saksforberedende dommer, som snarest skal legge frem en anbefaling om videre tiltak.

2. Avgjørelsen om hvorvidt fri rettshjelp helt eller delvis skal tilstås, eller om søknaden skal avslås, skal tas av domstolen etter forslag fra den saksforberedende dommer.

3. Domstolen treffer sin avgjørelse ved en beslutning. Hvis søknaden om fri rettshjelp helt eller delvis avslås, skal avslaget begrunnes i beslutningen.

4. En beslutning om fri rettshjelp kan utpeke en advokat til å representere den berørte person dersom søkeren i søknaden om fri rettshjelp har foreslått vedkommende advokat og denne har akseptert å representere søkeren for domstolen.

5. Dersom søkeren ikke selv har foreslått en advokat, eller domstolen finner at den ikke kan godta hans valg, oversender justissekretæren en kopi av beslutningen og søknaden om fri rettshjelp til den myndighet som er angitt i vedlegg II som den kompetente myndighet i vedkommende EFTA-stat.

6. Advokaten som instrueres om å representere søkeren, utpekes ved beslutning, idet det tas hensyn til de forslag søkeren har kommet med eller de forslag myndigheten nevnt i nr. 5 har kommet med, etter hva som er tilfelle.

7. En beslutning om fri rettshjelp kan angi det beløp som skal betales til den advokat som instrueres til å representere den berørte person, eller fastsette en grense som advokatens utlegg og salær i prinsippet ikke kan overskride. Den kan fastsette at den berørte person skal betale en andel av omkostningene nevnt i artikkel 52 nr. 1, ut fra hans økonomiske situasjon.

Artikkel 52

Forskudd og ansvar for omkostninger

1. Dersom fri rettshjelp innvilges, skal domstolen være ansvarlig for omkostningene ved bistand for og representasjon av søkeren for domstolen, og i tilfelle innenfor de grenser den har fastsatt. På anmodning fra søkeren eller hans representant kan det utbetales forskudd for disse omkostningene.

2. Ved direkte søksmål der mottakeren av fri rettshjelp, etter den avgjørelse som avslutter rettergangen, må bære sine egne omkostninger, fastsetter presidenten ved en begrunnet beslutning advokatens utlegg og salær som domstolen skal betale. Han kan bringe saken inn for domstolen.

Dersom domstolen i den avgjørelse som avslutter rettergangen, har pålagt en annen part å betale rettshjelpsmottakerens omkostninger, skal denne andre part pålegges å betale tilbake eventuelle beløp som domstolen har forskuttert som fri rettshjelp.

Justissekretæren iverksetter skritt for å innkreve beløpene nevnt i ovenstående ledd fra den part som er pålagt å betale dem.

Dersom rettshjelpsmottakeren er den tapende part, kan domstolen i sin beslutning med hensyn til saksomkostninger i den avgjørelse som avslutter rettergangen, dersom rimelighetshensyn tilsier det, fastsette at en eller flere av partene skal bære sine egne omkostninger, eller at disse omkostninger helt eller delvis skal bæres av domstolen som fri rettshjelp.

Artikkel 53 *Tilbaketrekking av fri rettshjelp*

Dersom de forhold som medførte at det ble innvilget fri rettshjelp endrer seg under rettergangen, kan domstolen av eget tiltak eller på anmodning trekke tilbake den frie rettshjelp etter å ha hørt den berørte person. En beslutning om tilbaketrekking av fri rettshjelp skal være begrunnet.

Kapittel 6 SKRIFTLIG BEHANDLING

Artikkel 54 *Innlevering av prosesskrift*

1. Prosesskrift kan leveres på papir etter nr. 2 til 7 eller ved bruk av e-EFTACourt etter nr. 8.
2. Originaleksemplaret av ethvert prosesskrift må være undertegnet av partens representant eller advokat, og når det gjelder innlegg fremlagt i forbindelse med anmodninger om rådgivende uttalelser, av parten i hovedsaken eller hans representant, forutsatt at dette er tillatt etter de nasjonale rettergangsregler som gjelder for hovedsaken.
3. Originaleksemplaret med alle vedlegg nevnt i det, skal fremlegges sammen med fem kopier til domstolen, og når det gjelder annen rettergang enn i forbindelse med anmodninger om rådgivende uttalelse, en kopi til hver av de andre parter i saken. Kopier skal bekreftes av den part som fremlegger dem.
4. Alle prosesskrift skal dateres. Ved beregningen av prosessfrister er det kun datoen for innlevering av det originale prosesskrift til domstolens kontor som legges til grunn.
5. Hvert prosesskrift skal være vedlagt en mappe med de dokumenter og øvrige bilag som gjøres gjeldende, samt en fortegnelse over dem.
6. Når et dokument eller et bilag på grunn av sitt omfang bare er vedlagt prosesskriftet i utdrag, skal dokumentet eller bilaget i sin helhet eller en fullstendig kopi av det leveres til domstolens kontor.
7. Som unntak fra nr. 4 andre punktum skal datoen da en kopi av det undertegnede originaleksemplar av et prosesskrift, inkludert fortegnelsen over dokumenter og øvrige bilag nevnt i nr. 5, mottas på domstolens kontor ved bruk av et av de tekniske kommunikasjonsmidler domstolen har tilgjengelig, anses som innleveringsdato med sikte på overholdelse av prosessfristene, forutsatt at det undertegnede originaleksemplar av prosesskriftet, sammen med vedleggene og kopiene nevnt i nr. 3, leveres til domstolens

kontor innen ti dager etter dette.

8. Domstolen kan ved en avgjørelse fastsette kriteriene for at et prosesskrift sendt til domstolens kontor elektronisk eller med andre tekniske midler, skal anses som originaleksemplaret av det aktuelle dokument. Denne avgjørelse skal offentliggjøres i EØS-avdelingen av og EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* og skal innlemmes i vedlegg I til denne rettergangsordning.

Kapittel 7 FORELØPIG RAPPORT

Artikkel 55 *Foreløpig rapport*

1. Når den skriftlige del av rettergangen er avsluttet, fastsetter presidenten en dato for når den saksforberedende dommer skal fremlegge sin foreløpige rapport for domstolen.
2. Den foreløpige rapport inneholder anbefalinger om det bør iverksettes særskilte tiltak for tilrettelegging av rettergangen, bevisopptak eller eventuelt anmodninger til den anmodende domstol om avklaringer. Den skal også inneholde en eventuell anbefaling fra den saksforberedende dommer om at rettsmøte ikke skal avholdes.
3. Domstolen avgjør hvilke tiltak som skal iverksettes på grunnlag av anbefalingene fra den saksforberedende dommer.

Kapittel 8 TILTAK FOR TILRETTELEGGING AV RETTERGANGEN OG BEVISOPPTAK

Artikkel 56 *Tiltak for tilrettelegging av rettergangen og bevisopptak*

1. Domstolen kan på ethvert trinn av rettergangen fastsette tiltak for tilrettelegging av rettergangen eller bevisopptak som nevnt i nedenstående artikler, eller treffe beslutning om at tidligere bevisopptak skal gjentas eller utdypes.
2. Domstolen kan selv iverksette de tiltak for tilrettelegging av rettergangen eller bevisopptak den har besluttet, eller overlate dette til den saksforberedende dommer.

Artikkel 57 *Tiltak for tilrettelegging av rettergangen*

1. Formålet med tiltak for tilrettelegging av rettergangen er å sikre at sakene blir forberedt til rettsmøtene, rettergangen blir gjennomført og tvister blir bilagt under de best mulige forhold.
2. Tiltak for tilrettelegging av rettergangen skal særlig ha til formål:
  - (a) å sikre effektiv gjennomføring av den skriftlige og muntlige del av rettergangen og lette bevisførselen,
  - (b) å bestemme de punkter der partene må fremlegge ytterligere argumentasjon, eller som krever bevisopptak,
  - (c) å avklare partenes påstander, deres rettslige anførsler og argumenter og hvilke punkter som er omtvistet mellom partene,

- (d) å bedre mulighetene for forlik.
3. Tiltak for tilrettelegging av rettergangen kan særlig bestå i:
- (a) å stille spørsmål til partene,
  - (b) å gi partene anledning til å uttale seg skriftlig eller muntlig om visse sider av rettergangen,
  - (c) å anmode partene eller andre om opplysninger eller nærmere enkeltheter,
  - (d) å anmode om at dokumenter eller skriftstykker som angår saken, fremlegges,
  - (e) å innkalle partenes representanter, rådgivere, advokater eller partene personlig til møter.
4. En part kan på ethvert trinn av rettergangen foreslå tiltak for tilrettelegging av rettergangen eller endring av slike tiltak. Forslag om dette må fremsettes i et særskilt dokument eller i en særskilt del av det aktuelle prosesskrift. De andre parter skal i så fall gis anledning til å uttale seg før slike tiltak foreskrives.
5. Når omstendigheter ved rettergangen tilsier det, skal justissekretæren underrette partene om de tiltak domstolen vurderer å iverksette, og gi dem anledning til å inngi muntlige eller skriftlige merknader.

Artikkel 58 Bevisopptak

1. Domstolen foreskriver de former for bevisopptak den finner hensiktsmessig, ved en beslutning som angir hvilke faktiske omstendigheter som skal bevises. Beslutningen forkynnes for partene.
2. Før domstolen treffer avgjørelse om å anvende de former for bevisopptak som er nevnt i nr. 3 bokstav c til e, skal justissekretæren underrette partene om de tiltak domstolen vurderer å iverksette, og gi dem anledning til å fremsette muntlige eller skriftlige merknader.
3. Uten at det berører vedtektene artikkel 21 og 22, kan følgende former for bevisopptak foreskrives:
- (a) partenes personlige fremmøte,
  - (b) krav om opplysninger og fremlegging av dokumenter,
  - (c) muntlig vitneforklaring,
  - (d) innhenting av en sakkyndig erklæring,
  - (e) granskning av det sted eller den gjenstand det er spørsmål om.
4. Det er adgang til å føre motbevis og til å styrke tidligere fremlagte bevis.
5. Partene har rett til å overvære bevisopptakene.

Artikkel 59 Behandling av fortrolige opplysninger og dokumenter

1. Dersom det på grunnlag av rettslige og faktiske forhold en part har gjort gjeldende, er nødvendig for domstolen å undersøke om visse opplysninger eller dokumenter som er fremlagt for domstolen etter et bevisopptak som nevnt i artikkel 58, og som kan være relevante for at domstolen skal kunne avgjøre en sak, er av fortrolig art overfor andre parter, skal disse opplysninger eller dokumenter ikke formidles til de andre

parter så lenge denne undersøkelse pågår.

2. Dersom domstolen i undersøkelsen nevnt i nr. 1 kommer til at visse opplysninger eller dokumenter som er fremlagt for den, er relevante for at den skal kunne avgjøre saken og er av fortrolig art overfor andre parter, skal den veie hensynet til fortrolighet opp mot kravene knyttet til retten til effektivt rettslig vern, særlig overholdelsen av det kontradiktoriske prinsipp.

3. Etter å ha foretatt en avveining mellom hensynene nevnt i nr. 2, kan domstolen beslutte at de fortrolige opplysninger eller dokumenter skal legges frem for de andre parter, om nødvendig mot at de avgir særskilte forpliktelser, eller den kan beslutte å ikke fremlegge slike opplysninger eller dokumenter; i så tilfelle skal den treffe en begrunnet beslutning som angir hvilke tiltak som må iverksettes for at de andre parter i størst mulig grad skal kunne uttale seg i saken, og kan gi pålegg om at det skal fremlegges en ikke-fortrolig versjon eller et ikke-fortrolig sammendrag av opplysningene eller dokumentene som gjengir det vesentlige innhold i dem.

Artikkel 60

Dokumenter som EFTAs overvåkingsorgan har nektet tilgang til

Dersom det er fremlagt et dokument for domstolen som EFTAs overvåkingsorgan har nektet tilgang til i en rettergang som gjelder lovligheten av denne nektelse, skal dette dokument ikke formidles til de andre parter.

Kapittel 9

INNKALLING OG AVHØR AV VITNER OG SAKKYNDIGE

Artikkel 61

Muntlig vitneforklaring

1. Domstolen kan, enten av eget tiltak eller etter begjæring fra en part, beslutte at visse faktiske omstendigheter skal godtgjøres av et vitne. En begjæring fra en part om avhør av et vitne skal angi nøyaktig hvilke faktiske omstendigheter vitnet skal avhøres om, og hvilke grunner som tilsier at vitnet bør avhøres. Domstolen avgjør begjæringen ved begrunnet beslutning.

2. Domstolen innkaller vitner ved en beslutning som skal inneholde følgende opplysninger:

- (a) vitnets navn og adresse,
- (b) angivelse av de faktiske omstendigheter vitnet skal avhøres om,
- (c) der det er aktuelt, nærmere opplysninger om de tiltak domstolen har truffet om godtgjørelse av utlegg for vitnet.

3. Beslutningen forkynnes for partene og vitnene.

Artikkel 62

Avhør av vitner

1. Etter at vitnets identitet er fastslått, opplyser presidenten vitnet om at det skal bekrefte riktigheten av sin vitneforklaring på den måte som er fastsatt i denne rettergangsordning, og at overtredelse av reglene er et brudd på vedtektene artikkel 26.

2. Før vitnet avgir forklaring, skal han avlegge følgende ed eller høytidelige forsikring:

«Jeg [sverger/lover høytidelig] at jeg vil fortelle sannheten, hele sannheten og intet annet enn

sannheten.»

Domstolen kan, etter å ha hørt partene, frita et vitne fra å avlegge eden eller den høytidelige forsikring.

4. Vitnet avgir sin forklaring til domstolen; partene skal varsles og gis anledning til å være til stede. Etter at vitnet har avgitt forklaring, kan presidenten, etter begjæring fra en part eller av eget tiltak, og de andre dommerne stille spørsmål til vitnet. Under presidentens ledelse kan partenes representanter stille spørsmål til vitnene.

Artikkel 63 *Sakkyndig erklæring*

1. Domstolen kan beslutte at en sakkyndig erklæring skal innhentes. Beslutningen om oppnevning av den sakkyndige skal angi dennes oppdrag og sette en frist for når erklæringen må være avgitt.

2. Den sakkyndige skal motta en kopi av beslutningen sammen med alle de dokumenter som er nødvendige for å utføre oppdraget. Den sakkyndige står under tilsyn av den saksforberedende dommer, som kan være til stede ved den sakkyndiges undersøkelser, og som skal holdes underrettet om hvordan undersøkelsen forløper.

3. Etter begjæring fra den sakkyndige kan domstolen treffe beslutning om at det skal foretas vitneavhør. Avhøret gjennomføres i samsvar med artikkel 62.

4. Den sakkyndige kan bare uttale seg om spørsmål som uttrykkelig er forelagt ham.

5. Etter at den sakkyndige har avgitt sin erklæring og denne er forkynt for partene, kan domstolen beslutte at han skal avgi forklaring. Partene skal varsles og gis anledning til å være til stede under forklaringen. Etter begjæring fra en av partene eller av eget tiltak kan presidenten og de andre dommerne stille spørsmål til den sakkyndige. Under presidentens ledelse kan partenes representanter stille spørsmål til den sakkyndige.

6. Etter at den sakkyndige har avgitt sin erklæring, skal han avlegge følgende ed eller høytidelige forsikring for domstolen:

«Jeg [sverger/lover høytidelig] at jeg har utført mitt oppdrag samvittighetsfullt og upartisk.»

Domstolen kan, etter å ha hørt partene, frita den sakkyndige fra å avlegge eden eller den høytidelige forsikring.

Artikkel 64 *Vitners og sakkyndiges plikter*

1. Et vitne som er behørig innkalt, plikter å etterkomme innkallingen og møte til avhør, med mindre han godtgjør overfor domstolen at han har gyldig forfall.

2. Har et vitne uteblitt, eller har et vitne eller en sakkyndig avgitt falsk forklaring, kan domstolen etter vedtektene artikkel 26 treffe avgjørelse om å rapportere vitnet eller den sakkyndige til den myndighet som er angitt i vedlegg II som den kompetente myndighet i vedkommende EFTA-stat. Justissekretæren er ansvarlig for å oversende domstolens avgjørelse. Avgjørelsen skal angi de faktiske forhold og andre omstendigheter som ligger til grunn for rapporten.

Artikkel 65
Innsigelse mot et vitne eller en sakkyndig

1. Dersom en av partene gjør innsigelse mot et vitne eller en sakkyndig på det grunnlag at han ikke er kompetent eller verdig til å opptre som vitne eller sakkyndig eller av andre grunner, eller dersom et vitne eller en sakkyndig nekter å avgi forklaring, avlegge ed eller avgi tilsvarende høytidelige forsikring, avgjøres spørsmålet av domstolen.
2. Innsigelse mot et vitne eller en sakkyndig må fremsettes innen to uker etter at beslutningen om innkallelse ble forkynt for vitnet eller beslutningen om utpeking ble forkynt for den sakkyndige. Innsigelseserklæringen må angi grunnlaget for innsigelsen og de former for bevis som påberopes.

Artikkel 66
Omkostninger for vitner og sakkyndige

1. Vitner og sakkyndige har krav på dekning av sine reise- og oppholdsutgifter.
2. Dersom domstolen treffer beslutning om at det skal foretas vitneavhør eller innhentes en sakkyndig erklæring, kan den pålegge partene eller en av dem å stille sikkerhet for omkostningene for vitner eller for den sakkyndiges erklæring.
3. Domstolen forskutterer de nødvendige midler i forbindelse med avhør av vitner eller innhenting av en sakkyndig erklæring som domstolen har begjært av eget tiltak.
4. Vitner har krav på erstatning for tapt arbeidsfortjeneste, og sakkyndige har krav på godtgjørelse for sitt arbeid. Domstolen utbetaler disse beløp til vitner og sakkyndige etter at de har oppfylt sine plikter eller utført sitt oppdrag.

Artikkel 67
Protokoll over vitneavhør

1. Justissekretæren eller en dommer utpekt av presidenten utarbeider protokoll over hvert vitneavhør. Protokollen undertegnes av presidenten eller den saksforberedende dommer som har foretatt avhøret av vitnet eller den sakkyndige, og av justissekretæren eller den dommer som er utpekt til å føre protokollen. Før protokollen undertegnes slik, skal vitnet gis anledning til å lese gjennom protokollen og undertegne den.
2. Protokollen er et offisielt referat.

Artikkel 68
Rettsanmodninger

1. Domstolen kan etter begjæring fra en part eller av eget tiltak fremsette rettsanmodning om avhør av vitner eller sakkyndige.
2. En rettsanmodning fremsettes i form av en beslutning og skal inneholde vitnets eller den sakkyndiges fulle navn, stilling og adresse, angi de faktiske omstendigheter vitnet eller den sakkyndige skal avhøres om, samt navnene på partene, deres partsrepresentanter, advokater eller rådgivere og deres adresse for forkynnelse samt en kort beskrive av hva søksmålet gjelder.

Justissekretæren sørger for at en underretning om beslutningen forkynnes for partene.

3. Justissekretæren sender beslutningen til den myndighet som er angitt i vedlegg II som den kompetente myndighet i den EFTA-stat på hvis territorium vitnet eller den sakkyndige skal avhøres.

Om nødvendig skal beslutningen ledsages av en oversettelse til det eller de offisielle språk i den stat den er rettet til.

Den myndighet som er nevnt i første ledd, skal sende beslutningen videre til den rettsinstans som er kompetent etter nasjonal lovgivning.

Den kompetente rettsinstans behandler rettsanmodningen etter sin nasjonale lovgivning. Etter gjennomføringen sender den kompetente rettsinstans beslutningen om rettsanmodning, dokumentene som gjelder den utførte rettsanmodning, og en detaljert oppgave over omkostningene tilbake til myndigheten nevnt i første ledd. Disse dokumenter videresendes til justissekretæren.

Justissekretæren sørger for at dokumentene oversettes til engelsk.

4. Domstolen dekker utgiftene i forbindelse med rettsanmodningen, men uten at dette berører retten til der det er aktuelt, å kreve at partene refunderer dem.

Kapittel 10 MUNTLLIG DEL AV RETTERGANGEN

Artikkel 69 *Åpningsdato*

Presidenten fastsetter dato for åpning av den muntlige del av rettergangen når eventuelle tiltak for tilrettelegging av rettergangen eller bevisopptak som er iverksatt under den skriftlige behandling, er gjennomført.

Artikkel 70 *Utelatelse av den muntlige del av rettergangen*

Domstolen kan, på grunnlag av en rapport fra den saksforberedende dommer og med uttrykkelig samtykke fra partene, beslutte at det ikke skal holdes muntlig forhandling.

Artikkel 71 *Rettsmøterapport*

Før den muntlige del av rettergangen oversendes en rettsmøterapport fra den saksforberedende dommer til partene og interesserte personer.

Artikkel 72 *Parters fravær fra rettsmøtet*

1. Dersom en part underretter domstolen om at han ikke kommer til å være til stede på rettsmøtet, eller dersom domstolen under rettsmøtet finner at en part som er behørig innkalt, ikke har gyldig forfall, skal rettsmøtet fortsette i den berørte parts fravær.

2. Dersom hovedpartene opplyser domstolen om at de ikke vil være til stede på rettsmøtet, treffer presidenten beslutning om hvorvidt den muntlige del av rettergangen skal avsluttes.

Artikkel 73
Felles rettsmøte

Dersom likhetene mellom to eller flere saker av samme type tilsier det, kan domstolen beslutte å avholde et felles rettsmøte for disse saker.

Artikkel 74
Gjennomføring av muntlig forhandling

Den muntlige forhandling ledes av presidenten, som har ansvar for en ordnet avvikling av rettsmøtet.

Artikkel 75
Saker behandlet for lukkede dører

1. Når alvorlige grunner tilsier det, kan domstolen beslutte å behandle en sak for lukkede dører etter vedtektene artikkel 27. Dette kan også gjelde saker forelagt for rådgivende uttalelse, etter anmodning fra den anmodende domstol.
2. En begjæring fra en part om at saken må behandles for lukkede dører, må være begrunnet og angi om den gjelder hele eller deler av rettsmøtet. Dersom en part fremsetter en slik begjæring, avgjør domstolen begjæringen etter å ha hørt partene.
3. Når den muntlige forhandling har foregått for lukkede dører, skal innholdet i forhandlingene ikke offentliggjøres.

Artikkel 76
Henvendelser til domstolen

Med mindre artikkel 91 nr. 3 gjelder, kan en part bare henvende seg til domstolen gjennom sin partsrepresentant, rådgiver eller advokat.

Artikkel 77
Avslutning av den muntlige del av rettergangen

Etter at partene og interesserte personer har fremført muntlige innlegg, erklærer presidenten den muntlige del av forhandlingen for avsluttet.

Artikkel 78
Åpning eller gjenopptakelse av den muntlige del av rettergangen

Domstolen kan til enhver tid beslutte at den muntlige del av rettergangen skal åpnes eller gjenopptas, særlig dersom den anser at opplysningene ikke er tilstrekkelige, eller dersom en part, etter at denne del av rettergangen er avsluttet, har påberopt seg en ny faktisk omstendighet som er av en slik art at den kan bli avgjørende for domstolens avgjørelse, eller dersom saken må avgjøres på grunnlag av et argument som ikke har vært drøftet mellom partene eller de interesserte personer.

Artikkel 79
Protokoll for rettsmøtet

1. I samsvar med artikkel 25 fører justissekretæren eller en dommer utpekt av presidenten protokoll for

hvert rettsmøte.

2. Protokollen skal inneholde tid og sted for rettsmøtet, navnene på de tilstedeværende dommere og justissekretæren, saksreferansen, partenes navn, partsrepresentanters, rådgiveres og advokaters navn og stilling, angivelse av de dokumenter partene har innlevert under rettsmøtet, og de avgjørelser domstolen eller presidenten har truffet under rettsmøtet.

3. Protokollen undertegnes av presidenten og justissekretæren eller dommeren som er utpekt til å føre protokollen. Den er et offisielt referat.

4. Partene og interesserte personer kan gjøre seg kjent med protokollen på domstolens kontor og mot betaling få kopier av den.

Kapittel 11 DOMMER OG BESLUTNINGER

Artikkel 80 *Underretning om dato for domsavsigelse*

Partene og interesserte personer skal underrettes om dato for domsavsigelsen.

Artikkel 81 *Innholdet i en dom*

En dom skal inneholde:

- (a) angivelse av at den er avsagt av domstolen,
- (b) datoen da den ble avsagt,
- (c) navnene på presidenten og de dommere som har deltatt i rådslagningen og avstemningen, samt angivelse av den saksforberedende dommers navn,
- (d) justissekretærens navn,
- (e) en beskrivelse av partene eller de interesserte personer som har deltatt i rettergangen,
- (f) navnene på deres representanter,
- (g) ved direkte søksmål, en angivelse av partenes påstander,
- (h) der det er relevant, datoen for rettsmøtet,
- (i) en kort fremstilling av de faktiske omstendigheter,
- (j) et sammendrag av partenes anførsler,
- (k) domsgrunnene,
- (l) domsslutningen, herunder avgjørelsen om saksomkostninger dersom det er aktuelt.

Artikkel 82 *Avsigelse og forkynnelse av en dom*

1. Dommen avsies i åpen rett; partene skal varsles og gis anledning til å være til stede ved

domsavsigelsen.

2. Originaleksemplaret av dommen undertegnes av presidenten, de dommere som har deltatt i rådslagningene og avstemningen, og av justissekretæren, og skal deretter forsegles og deponeres på domstolens kontor; en bekreftet kopi av dommen forkynnes for partene og når det er relevant, for den anmodende domstol og de interesserte personer.

3. Justissekretæren og presidenten påfører datoen for domsavsigelsen på originaleksemplaret av dommen.

Artikkel 83 *Innholdet i en beslutning*

1. En beslutning skal inneholde:

- (a) angivelse av at den er avsagt av domstolen eller presidenten, alt etter som,
- (b) datoen da den ble avsagt,
- (c) angivelse av det rettslige grunnlag for beslutningen,
- (d) navnene på presidenten og de dommere som har deltatt i rådslagningen og avstemningen, samt angivelse av den saksforberedende dommers navn,
- (e) justissekretærens navn,
- (f) en beskrivelse av partene eller partene i hovedsaken,
- (g) navnene på deres representanter,
- (h) beslutningens slutning, herunder avgjørelsen om saksomkostninger dersom det er aktuelt.

2. Dersom beslutningen etter denne rettergangsordning må være begrunnet, skal den i tillegg inneholde:

- (a) ved direkte søksmål, en angivelse av partenes påstander,
- (b) et sammendrag av de faktiske omstendigheter,
- (c) et sammendrag av anførsler,
- (d) beslutningsgrunnene.

Artikkel 84 *Underskrift og forkynnelse av en beslutning*

Originaleksemplaret av beslutningen undertegnes av presidenten og justissekretæren og skal deretter forsegles og deponeres på domstolens kontor; en bekreftet kopi av beslutningen forkynnes for partene og når det er relevant, for den anmodende domstol og de interesserte personer.

Artikkel 85 *Dommers og beslutningers rettskraft*

1. En dom er rettskraftig fra den dag den er avsagt.

2. En beslutning er rettskraftig fra den dag den er forkynt.

Artikkel 86

Varsel

Et varsel med angivelse av datoen for og slutningen i domstolens dom eller beslutning som avslutter rettergangen, skal offentliggjøres i EØS-avdelingen av og EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*.

Artikkel 87

Rettelse av dommer og beslutninger

1. Uten at det berører bestemmelsene om tolking av dommer, kan domstolen rette skrivefeil, regnefeil og åpenbare feil i dommer og beslutninger av eget tiltak eller etter begjæring fra en part eller interessertperson dersom begjæringen fremsettes innen to uker etter at dommen eller beslutningen ble avsagt.
2. Anmodninger og begjæringer om rettelse skal tildeles den saksforberedende dommer som var ansvarlig for den sak begjæringen eller anmodningen gjelder. Ved forfall hos den utpekte saksforberedende dommer treffer presidenten de nødvendige tiltak for å utpeke en annen saksforberedende dommer.
3. Dersom begjæringen om rettelse gjelder slutningen eller en av grunnene som utgjør det nødvendige grunnlag for slutningen, kan partene, som skal ha blitt behørig underrettet av justissekretæren, inngi skriftlige innlegg innen den frist presidenten har fastsatt.
4. Domstolen treffer sin avgjørelse i lukket møte.
5. Originaleksempelret av beslutningen om rettelse skal vedlegges originaleksempelret av den rettede avgjørelse. Det gjøres en randbemerkning om beslutningen på originaleksempelret av den rettede avgjørelse.

AVDELING III

RETTERGANG VED ANMODNINGER OM RÅDGIVENDE UTTAELSE

Kapittel 1

ALMINNELIGE BESTEMMELSER

Artikkel 88

Innholdet i en anmodning om rådgivende uttalelse

1. En anmodning om rådgivende uttalelse skal være vedlagt et sammendrag av den sak som behandles av den nasjonale domstol, herunder en beskrivelse av de faktiske omstendigheter og en fremstilling av de bestemmelser i nasjonal rettsorden saken gjelder, samt dersom det er aktuelt, relevant nasjonal rettspraksis for at domstolen skal kunne ta stilling til det spørsmål som ønskes besvart.
2. Anmodningen skal være ledsaget av en angivelse av begrunnelsen for at den anmodende domstol søker en rådgivende uttalelse, og en redegjørelse for forholdet mellom bestemmelsene i EØS-retten og bestemmelsene i nasjonal rett som får anvendelse på hovedsaken.

Artikkel 89

Anonymitet

1. Dersom den anmodende domstol har tilstått anonymitet, skal domstolen respektere denne anonymitet i saken som står for den.

2. På begjæring fra den anmodende domstol etter en behørig begrunnet begjæring fra en part i hovedsaken kan presidenten av eget tiltak, dersom han anser det som nødvendig og etter å ha hørt den saksforberedende dommer, anonymisere en eller flere av de fysiske eller juridiske personer som er berørt i saken.

Artikkel 90
Deltakelse i anmodninger om rådgivende uttalelse

1. Etter å ha mottatt underretningen fra justissekretæren etter artikkel 37 har partene i hovedsaken og interesserte personer en frist på to måneder til å inngi saksfremstillinger eller skriftlige innlegg til domstolen.

2. Manglende deltakelse i den skriftlige behandling er ikke til hinder for deltakelse i den muntlige del av rettergangen.

Artikkel 91
Parter i hovedsaken

1. Partene i hovedsaken er de som er angitt som sådan av den anmodende domstol etter nasjonale rettergangsregler.

2. Dersom den anmodende domstol underretter domstolen om at en ny part har trått inn i hovedsaken etter at domstolen allerede har innledet rettergangen, må denne part godta saken slik den fremstår på det tidspunkt domstolen ble underrettet om dette. Vedkommende part skal motta en kopi av alle prosesskrift som allerede er forkynt for partene i hovedsaken og interesserte personer.

3. Når det gjelder representasjon og fremmøte for partene i hovedsaken, tar domstolen hensyn til de rettergangsregler som gjelder for den domstol som har inngitt anmodningen. I tilfelle av tvil med hensyn til om en person etter nasjonal rett kan representere en part i hovedsaken, kan domstolen innhente informasjon fra den anmodende domstol om rettergangsreglene som gjelder.

Artikkel 92
Oversettelse og forkynnelse av en anmodning om rådgivende uttalelse

Etter artikkel 37 skal anmodninger om rådgivende uttalelse forkynnes på originalspråket, ledsaget av en oversettelse til engelsk.

Artikkel 93
Svar ved begrunnet beslutning

Dersom et spørsmål som er forelagt domstolen for en rådgivende uttalelse åpenbart er identisk med et spørsmål som domstolen allerede har avgjort eller avgitt uttalelse om, kan domstolen til enhver tid, etter forslag fra den saksforberedende dommer, etter å ha sendt en anmodning om avklaring etter artikkel 95 til den domstol som har forelagt spørsmålet, og overveiet eventuelle innlegg fremsatt av partene i hovedsaken og interesserte personer, treffe avgjørelse ved begrunnet beslutning der den viser til sin tidligere dom eller uttalelse.

Artikkel 94
Tilbakekalling av en anmodning om rådgivende uttalelse

1. En anmodning om rådgivende uttalelse verserer for domstolen så lenge den ikke er trukket tilbake

av den domstol som fremsatte anmodningen for domstolen. En anmodning kan trekkes tilbake helt til den dato da domsavsigelsen har blitt forkynt for de interesserte personer.

2. Domstolen kan imidlertid til enhver tid fastslå at vilkårene for dens kompetanse ikke lenger er oppfylt.

Artikkel 95 *Anmodning om avklaring*

1. Uten at det berører tiltakene for tilrettelegging av rettergangen og bevisopptak fastsatt i denne rettergangsordning, kan EFTA-domstolen anmode den anmodende domstol om avklaringer innen en frist fastsatt av EFTA-domstolen.

2. Den anmodende domstols svar på denne anmodning skal forkynnes for partene i hovedsaken og interesserte personer.

Artikkel 96 *Saksomkostninger ved rettergang ved anmodninger om rådgivende uttalelse*

Det hører under den anmodende domstol å treffe avgjørelse om saksomkostninger ved rettergangen ved anmodninger om rådgivende uttalelser.

Artikkel 97 *Tolking av rådgivende uttalelser*

1. Artikkel 138 om tolking av dommer og beslutninger får ikke anvendelse på avgjørelser truffet som svar på en anmodning om rådgivende uttalelse.

2. Det er opp til de nasjonale domstoler å vurdere om de anser at den rådgivende uttalelse har gitt dem tilstrekkelig veiledning, eller om de anser at det er nødvendig å fremsette en ytterligere anmodning til domstolen.

Kapittel 2 FREMSKYNDET BEHANDLING

Artikkel 98 *Fremskyndet behandling*

1. På begjæring fra den nasjonale domstol eller unntaksvis av eget tiltak kan presidenten, etter å ha hørt den saksforberedende dommer, treffe avgjørelse om å fravike bestemmelsene i denne rettergangsordning og underkaste en anmodning om rådgivende uttalelse fremskyndet behandling dersom de omstendigheter det vises til, godtgjør at det haster å få avgjort spørsmålet som er forelagt domstolen.

2. I dette tilfelle kan presidenten umiddelbart fastsette dato for rettsmøtet, som partene i hovedsaken og interesserte personer skal underrettes om når anmodningen om rådgivende uttalelse er forkynt.

3. Partene i hovedsaken og interesserte personer kan inngi saksfremstillinger eller skriftlige innlegg innen en frist som fastsettes av presidenten, og som ikke skal være kortere enn 15 dager. Presidenten kan anmode dem om å begrense sine saksfremstillinger og skriftlige innlegg til de vesentligste rettsspørsmål som det forelagte spørsmål reiser.

4. Eventuelle saksfremstillinger og skriftlige innlegg skal meddeles partene i hovedsaken og

interesserte personer før rettsmøtet.

5. Presidenten kan beslutte at det ikke skal utarbeides en rettsmøterapport, eller at rettsmøterapporten ikke skal oversettes.

Artikkel 99
Innlevering og forkynnelse av prosesskrift

1. Artikkel 54 får anvendelse på innlevering av prosesskrift. Som unntak fra artikkel 54 nr. 7 skal datoen da en kopi av det undertegnede originaleksemplar av saksfremstillinger eller skriftlige innlegg, herunder fortegnelsen over dokumenter nevnt i artikkel 54 nr. 5, mottas på domstolens kontor ved bruk av et av de tekniske kommunikasjonsmidler domstolen har tilgjengelig, anses som innleveringsdato med sikte på overholdelse av prosessfristene, forutsatt at det undertegnede originaleksemplar av saksfremstillingene eller de skriftlige innlegg, sammen med vedleggene og kopiene nevnt i artikkel 54 nr. 3, er innlevert til domstolens kontor innen fem dager etter dette.

2. Dersom et dokument etter artikkel 98 skal forkynnes eller meddeles en person, kan denne forkynnelse eller meddelelse skje ved oversendelse av en kopi av dokumentet ved bruk av ethvert teknisk kommunikasjonsmiddel domstolen og adressaten har tilgjengelig.

AVDELING IV
DIREKTE SØKSMÅL

Kapittel 1
PARTENES REPRESENTASJON

Artikkel 100
Plikt til å være representert

1. En part kan kun være representert ved sin partsrepresentant eller advokat.
2. Partsrepresentanter og advokater må fremlegge et offisielt dokument eller en fullmakt utstedt av den part de representerer til domstolens kontor.
3. Den advokat som opptrer på vegne av en part, må fremlegge til domstolens kontor bevis for at han er autorisert til å opptre for domstolene i en EFTA-stat eller EU-stat.

Kapittel 2
SKRIFTLIG BEHANDLING

Artikkel 101
Innholdet i stevningen

1. En stevning av den type som er nevnt i vedtektene artikkel 19, skal inneholde:
  - (a) saksøkerens navn og adresse,
  - (b) navnet på den part søksmålet rettes mot,
  - (c) søksmålgjenstanden, de rettslige anførsler og argumenter søksmålet bygger på, samt et sammendrag av disse rettslige anførsler,

- (d) saksøkerens påstander,
  - (e) der det er aktuelt, de bevis som fremlegges eller påberopes.
2. En stevning fra en privatrettslig juridisk person skal være vedlagt:
- (a) det eller de dokumenter som etablerer eller regulerer den juridiske person, eller en ny utskrift av foretaksregisteret eller annet bevis for at saksøkeren består som juridisk person,
  - (b) bevis for at advokatens fullmakt er behørig utstedt av noen som har myndighet til det.

Artikkel 102 *Opplysninger om forkynnelse*

1. Stevningen skal angi en adresse for forkynnelse til bruk i forbindelse med rettergangen. Den skal angi navnet på den person som er gitt fullmakt og har sagt seg villig til å motta forkynnelse.
2. I tillegg til eller i stedet for å angi en adresse for forkynnelse som nevnt i første ledd, kan det i stevningen erklæres at advokaten eller partsrepresentanten samtykker i å motta forkynnelse ved bruk av e-EFTA Court eller et annet teknisk kommunikasjonsmiddel.
3. Dersom stevningen ikke oppfyller kravene i nr. 1 og 2, skjer alle forkynnelser for vedkommende part i forbindelse med rettergangen ved rekommandert brev til vedkommendes partsrepresentant eller advokat, så lenge mangelen ikke er rettet. Som et unntak fra artikkel 38 anses rettmessig forkynnelse da for å ha skjedd ved innlevering av det rekommanderte brev på et postkontor på det sted der domstolen har sitt sete.

Artikkel 103 *Vedlegg til stevningen*

1. Stevningen skal, der det er aktuelt, være vedlagt de dokumenter som er angitt i vedtektene artikkel 19.
2. Stevningen skal, på vilkårene angitt i ODA artikkel 37, være vedlagt dokumentasjon per den dato da EFTAs overvåkingsorgan etter nevnte artikkel ble anmodet om å treffe beslutning.

Artikkel 104 *Endring av stevningen*

1. Dersom det av EFTAs overvåkingsorgans vedtak som søkes opphevet, blir erstattet eller endret ved et annet vedtak av EFTAs overvåkingsorgan med samme gjenstand, kan saksøker, før den muntlige del av rettergangen er avsluttet eller før domstolen har truffet avgjørelse om at saken skal avgjøres uten muntlige forhandlinger, endre stevningen for å ta hensyn til dette nye moment.
2. Endringen av stevningen må gjøres ved særskilt dokument innen fristen fastsatt i ODA artikkel 36 tredje ledd for å søke opphevelse av EFTAs overvåkingsorgans vedtak som begrunner endringen av stevningen.
3. Endringserklæringen skal inneholde:
- a) de endrede påstander,
  - b) der det er aktuelt, de endrede rettslige anførsler og argumenter,

c) der det er aktuelt, de bevis som fremlegges eller påberopes i forbindelse med endringen av påstandene.

4. Endringserklæringen må være vedlagt det av EFTAs overvåkingsorgans vedtak som begrunner endringen av stevningen. Dersom dette vedtak ikke fremlegges, fastsetter justissekretæren en rimelig frist for saksøkeren til å fremlegge det. Dersom saksøkeren ikke fremlegger vedtaket innen den fastsatte frist, avgjør domstolen om den manglende overholdelse av dette krav gjør at erklæringen om endring av stevningen må avvises.

5. Uten at det berører den avgjørelse domstolen må treffe med hensyn til om erklæringen om endring av stevningen skal tas under behandling, fastsetter presidenten en frist for saksøkte til å inngi tilsvaret til endringserklæringen.

6. Presidenten fastsetter, der det er aktuelt, en frist for eventuelle intervenienter til å supplere sine intervensjonsinnlegg i lys av erklæringen om endring av stevningen og erklæringen i tilsvaret. For dette formål skal disse erklæringer forkynnes samtidig for intervenientene.

Artikkel 105

Manglende fremleggelse av nødvendige dokumenter

Dersom dokumentene nevnt i artikkel 100, 101 nr. 2 og 103 ikke blir innlevert, skal justissekretæren gi den berørte part en rimelig frist til å fremlegge dem. Dersom den berørte part ikke fremlegger de nødvendige dokumenter innen den fastsatte frist, skal domstolen, etter å ha hørt den saksforberedende dommer, avgjøre om den manglende overholdelse av dette prosessuelle krav gjør at stevningen eller prosesskriftet må avvises på formelt grunnlag.

Artikkel 106

Forkynnelse av stevningen

1. Stevningen forkynnes for saksøkte i form av en bekreftet kopi sendt i rekommandert brev med mottakskvittering eller overlevert personlig mot kvittering. Dersom saksøkte tidligere har samtykket i å få stevninger forkynt ved bruk av e-EFTACourt eller andre tekniske kommunikasjonsmidler, kan stevningen forkynnes slik.

2. I saker der artikkel 105 får anvendelse, skal forkynnelse finne sted så snart mangelen er avhjulpet eller domstolen har erklært at stevningen kan godtas selv om kravene fastsatt i artikkel 100, 101 nr. 2 og 103 ikke er oppfylt.

Artikkel 107

Tilsvaret

1. Innen to måneder etter at stevningen er forkynt for ham, må saksøkte levere et tilsvaret som skal inneholde:

- (a) saksøktes navn og adresse,
- (b) de rettslige anførsler og argumenter som påberopes,
- (c) saksøktes påstander,
- (d) der det er aktuelt, de bevis som fremlegges eller påberopes.

2. Artikkel 102 får anvendelse på tilsvaret.

3. Fristen i nr. 1 kan i spesielle tilfelle forlenges av presidenten etter en behørigbegrunnet begjæring fra saksøkte.

Artikkel 108
Replikk og duplikk

1. Stevningen som innleder rettergangen og tilsvaret kan utfylles av en replikk fra saksøker og en duplikk fra saksøkte.

2. Presidenten fastsetter fristene for innlevering av disse prosesskrift. Han kan angi hvilke spørsmål replikken eller duplikken bør gjelde.

Artikkel 109
Kontradiktorisk rettergang

1. Domstolen skal ta i betraktning kun de dokumenter som har blitt gjort tilgjengelig for partenes advokater og partsrepresentanter, og som de har hatt anledning til å uttale seg om, med forbehold for bestemmelsene i artikkel 46 nr. 2 og artikkel 59, 60 og 115 nr. 1.

2. Uten at det berører artikkel 42 nr. 3 og artikkel 111, kan domstolen avvise ethvert dokument som inngis etter at den skriftlige del av rettergangen er avsluttet.

Kapittel 3
RETTSLIGE ANFØRSLER OG BEVIS

Artikkel 110
Nye rettslige anførsler

1. Ingen nye rettslige anførsler kan fremsettes under rettergangen med mindre de bygger på rettslige eller faktiske omstendigheter som er kommet frem under rettergangen.

2. Uten at det berører avgjørelsen om den rettslige anførsel skal tillates, kan presidenten, etter forslag fra den saksforberedende dommer, fastsette en frist for når den annen part må svare på denne anførsel.

3. Avgjørelsen om hvorvidt en rettslig anførsel skal tillates, treffes i den endelige dom.

Artikkel 111
Bevis som fremlegges eller påberopes

1. Bevis som fremlegges eller tilbys, skal fremsettes ved den første utveksling av prosesskrift. En part kan i replikken eller duplikken fremlegge eller tilby ytterligere bevis til støtte for sine argumenter. Parten må begrunne hvorfor beviset tilbys først på dette tidspunkt.

2. Partene kan unntaksvis fremlegge eller tilby ytterligere bevis etter at den skriftlige behandling er avsluttet. De må begrunne hvorfor beviset tilbys først på dette tidspunkt. Presidenten kan, etter forslag fra den saksforberedende dommer, fastsette en frist for den annen part til å kommentere slike bevis.

Kapittel 4 INTERVENSJON

Artikkel 112 *Formålet med og virkninger av intervensjon*

1. Intervensjonen skal være begrenset til helt eller delvis å støtte en av partenes påstander. Den skal ikke medføre noen rett til å begjære at det avholdes et rettsmøte.
2. Intervensjonen skal være underordnet hovedsaken. Den skal bli gjenstandsløs dersom saken føres ut av domstolens register som følge av at en part trekker tilbake eller trekker seg fra saken eller partene kommer til en minnelig avtale, eller dersom begjæringen avvises.
3. Intervenienten må godta saken slik den foreligger ved hans intervensjon.

Artikkel 113 *Begjæring om intervensjon*

1. En begjæring om intervensjon må fremsettes innen seks uker etter offentliggjøringen av meldingen nevnt i artikkel 15 nr. 5.
2. En begjæring om intervensjon som fremsettes etter utløpet av fristen fastsatt i nr. 1, men før avgjørelsen om å åpne den muntlige del av rettergangen er truffet, kan tas i betraktning. Hvis presidenten tillater intervensjon, kan i så fall intervenienten fremsette anførsler under rettsmøtet dersom dette finner sted.
3. En begjæring om intervensjon skal inneholde:
  - (a) en beskrivelse av saken,
  - (b) en beskrivelse av hovedpartene,
  - (c) intervenientens navn og adresse,
  - (d) de påstander som intervenienten ønsker å intervenere til støtte for,
  - (e) en angivelse av de omstendigheter som gir rett til intervensjon når begjæringen er fremsatt etter vedtektene artikkel 36 andre ledd.
4. Intervenienten skal være representert i samsvar med vedtektene artikkel 17.
5. Artikkel 100, 101 nr. 2, 102, 103 og 105 får anvendelse.

Artikkel 114 *Avgjørelse av begjæringer om intervensjon*

1. Begjæringen om intervensjon skal forkynnes for hovedpartene. Presidenten gir partene anledning til å fremsette anførsler før han treffer avgjørelse om begjæringen om intervensjon. Presidenten avgjør om disse skal være skriftlige eller muntlige.
2. Presidenten avgjør begjæringen om intervensjon ved beslutning eller henviser begjæringen til domstolen.

Artikkel 115
Innlevering av intervensjonsinnlegg

1. Dersom en intervensjon som er begjært innen utløpet av fristen på seks uker fastsatt i artikkel 113 nr. 1, tillates, skal intervenienten motta en kopi av alle prosesskrift som er forkynt for partene, forutsatt at disse parter innen ti dager etter at forkynnelsen nevnt i artikkel 114 nr. 1 har funnet sted, ikke har fremsatt anførsler til begjæringen om intervensjon eller har identifisert hemmelige eller fortrolige opplysninger eller dokumenter som partene, dersom disse formidles til intervenienten, påstår vil kunne være til skade for dem.
2. Intervenienten kan levere et intervensjonsinnlegg innen én måned etter å ha mottatt prosesskriftene nevnt i nr. 1. Denne frist kan forlenges av presidenten etter en behørig begrunnet begjæring fra intervenienten.
3. Intervensjonsinnlegget skal inneholde:
  - (a) intervenientens påstander, der intervenienten helt eller delvis støtter en av partenes påstander,
  - (b) de rettslige anførsler og argumenter som intervenienten gjør gjeldende,
  - (c) der det er aktuelt, de bevis som fremlegges eller påberopes.
4. Etter at intervensjonsinnlegget er inngitt, fastsetter presidenten en frist for partene til å svare på dette innlegg.
5. Dersom begjæringen om intervensjon leveres etter utløpet av fristen på seks uker fastsatt i artikkel 113 nr. 1, skal intervenienten motta en kopi av alle prosesskrift som er forkynt for partene som fastsatt i nr. 1 eller rettsmøterapporten, og skal fremsette sine anførsler i den muntlige del av rettergangen.

Kapittel 5
FREMSKYNDET BEHANDLING

Artikkel 116
Fremskyndet behandling

1. Etter begjæring fra en av partene eller etter eget tiltak kan presidenten, ut fra sakens hastekarakter og omstendigheter og etter å ha hørt partene og den saksforberedende dommer, treffe avgjørelse om at en sak skal underkastes fremskyndet behandling.
2. Begjæringen om fremskyndet behandling av en sak må fremsettes i et særskilt dokument som leveres samtidig med begjæringen som innleder rettergangen, eventuelt tilsvaret. Begjæringen kan angi at visse rettslige anførsler eller argumenter eller visse deler i begjæringen som innleder rettergangen eller i tilsvaret bare skal tas opp dersom saken ikke underkastes fremskyndet behandling, særlig ved at begjæringen vedlegges et sammendrag av begjæringen som innleder saken, samt en fortegnelse over vedlegg, og bare de vedlegg som skal tas i betraktning dersom saken underkastes fremskyndet behandling.

Artikkel 117
Skriftlig behandling

1. Som unntak fra artikkel 107 nr. 1 skal fristen for å inngi tilsvaret i en sak som er underkastet fremskyndet behandling, være på én måned etter forkynnelse av presidentens avgjørelse om å tillate fremskyndet behandling.
2. Under en fremskyndet behandling kan begjæringen som innleder saken og tilsvaret suppleres med replikk og duplikk bare dersom presidenten finner det nødvendig.

3. Interesserte personer kan inngi saksfremstillinger eller skriftlige innlegg innen en frist som fastsettes av presidenten, og som ikke skal være kortere enn 15 dager. Presidenten kan anmode om at slike saksfremstillinger og skriftlige innlegg skal begrenses til de vesentligste rettsspørsmål som hovedpartene har tatt opp.

4. Presidentens avgjørelse om å underkaste en sak fremskyndet behandling kan fastsette vilkår med hensyn til omfanget og presentasjonen av partenes prosesskrift, den påfølgende gjennomføring av rettergangen eller de rettslige anførsler og argumenter som domstolen skal avgjøre.

5. Presidenten kan beslutte at det ikke skal utarbeides rettsmøterapport.

6. Artikkel 54 får anvendelse på innlevering av prosesskrift. Som unntak fra artikkel 54 nr. 7 skal datoen da en kopi av det undertegnede originaleksemplar av et prosesskrift, inkludert fortegnelsen over dokumenter og øvrige bilag nevnt i artikkel 54 nr. 5, mottas på domstolens kontor ved bruk av et av de tekniske kommunikasjonsmidler domstolen har tilgjengelig, anses som innleveringsdato med sikte på overholdelse av prosessfristene, forutsatt at det undertegnede originaleksemplar av prosesskriftet, sammen med vedleggene og kopiene nevnt i artikkel 54 nr. 3, er innlevert til domstolens kontor innen fem dager etter dette.

7. Dersom en av partene ikke overholder et av vilkårene nevnt i nr. 4, kan avgjørelsen om å underkaste saken fremskyndet behandling, tilbakekalles. Rettergangen skal da fortsette i samsvar med den ordinære rettergang.

Artikkel 118

Intervensjon ved fremskyndet behandling

1. Uten at det berører bestemmelsene i denne avdeling kapittel 4 må en begjæring om intervensjon fremsettes innen tre uker etter offentliggjøringen av meldingen nevnt i artikkel 15 nr. 5. Intervenienten kan levere et intervensjonsinnlegg innen fristen fastsatt av presidenten, som ikke skal være kortere enn 15 dager.

2. Etter at intervensjonsinnlegget er levert, skal presidenten gi partene anledning til å svare på innlegget under rettsmøtet.

Artikkel 119

Muntlig del av rettergangen

1. Så snart tilsvaret er fremsatt, skal presidenten fastsette en dato for rettsmøtet, som straks skal meddeles partene. Han kan utsette datoen for rettsmøtet dersom det er nødvendig å gjennomføre bevisopptak eller av hensyn til tiltak for tilrettelegging av rettergangen.

2. Uten at det berører artikkel 110 og 111, kan en part supplere sine argumenter og fremlegge eller tilby nye bevis under den muntlige del av rettergangen. Parten må imidlertid begrunne hvorfor slike ytterligere argumenter eller bevis fremsettes først på dette tidspunkt.

Kapittel 6

SAKSOMKOSTNINGER

Artikkel 120

Avgjørelse om saksomkostninger

En avgjørelse om saksomkostninger treffes i den dom eller beslutning som avslutter rettergangen.

Artikkel 121
Generelle regler for fordeling av saksomkostninger

1. Den tapende part skal pålegges å betale saksomkostningene dersom den vinnende part har krevet det.

Er det flere tapende parter, avgjør domstolen hvordan saksomkostningene skal fordeles.

2. Dersom hver av partene vinner på noen punkter og taper på andre, eller hvor det foreligger helt spesielle grunner, kan domstolen fordele saksomkostningene eller beslutte at hver part skal bære sine egne omkostninger. Dersom omstendighetene i saken tilsier det, kan domstolen imidlertid pålegge en part å betale en andel av den annen parts saksomkostninger i tillegg til sine egne.

3. Dersom rimelighetshensyn tilsier det, kan domstolen beslutte at den tapende part bare skal betale en andel av den annen parts saksomkostninger i tillegg til sine egne, eller til og med at han ikke skal betale noen saksomkostninger.

4. Selv om en part har vunnet, kan domstolen pålegge den å betale hele eller deler av saksomkostningene dersom dette synes begrunnet ut fra denne parts atferd, herunder før rettergangen ble innledet, og særlig dersom han har påført motparten omkostninger som domstolen kommer til er urimelige eller påført av ond vilje.

Artikkel 122
Omkostninger for intervenienter

1. Interesserte personer som intervenerer eller inngir innlegg under rettergangen, skal bære sine egne omkostninger.

2. Domstolen kan pålegge andre intervenienter enn de som er nevnt i nr. 1, å bære sine egne omkostninger.

Artikkel 123
Omkostninger når en part trekker tilbake eller trekker seg fra saken

1. En part som trekker tilbake eller trekker seg fra saken, skal pålegges å betale saksomkostningene dersom den annen part i sine anførsler til tilbaketrekkingen har krevet det. Etter begjæring fra den part som trekker tilbake eller trekker seg fra saken, skal imidlertid den annen part betale saksomkostningene dersom dette synes berettiget ut fra denne parts atferd.

2. Er det enighet mellom partene om fordelingen av saksomkostningene, treffes avgjørelsen om saksomkostninger i samsvar med dette.

3. Dersom det ikke er fremmet krav om saksomkostninger, bærer partene sine egne omkostninger.

Artikkel 124
Saksomkostninger i saker som ender uten dom

Når en sak ender uten dom, fastsetter domstolen saksomkostningene etter eget skjønn.

Artikkel 125
Omkostninger ved rettergangen

1. Rettergangen ved domstolen er gratis, men med følgende unntak:
  - (a) når en part har påført domstolen utgifter som kunne ha vært unngått, kan domstolen pålegge denne part å refundere dem,
  - (b) utgifter til kopiering og oversettelse som er utført etter anmodning fra en part, og som etter justissekretærens oppfatning er større enn nødvendig, skal betales av denne part etter domstolskontorets tariff nevnt i artikkel 16 nr. 1.
2. Utgifter som en part har måttet betale ved fullbyrdelse av en dom eller en beslutning fra domstolen, skal refunderes av motparten etter gjeldende gebyrtariff eller annen lovlig metode som er i bruk i den stat der fullbyrdelsen finner sted.

Artikkel 126
Utgifter som kan dekkes

Uten at det berører foregående artikkel, kan følgende utgifter være gjenstand for dekning:

- (a) beløp som vitner og sakkyndige har krav på etter artikkel 66,
- (b) nødvendige utgifter som partene har pådratt seg med henblikk på rettergangen, særlig reise- og oppholdsutgifter og vederlag til partsrepresentanter, rådgivere eller advokater.

Artikkel 127
Twist om dekning av utgifter

1. Oppstår det tvist om hvilke utgifter som kan kreves dekket, skal domstolen, etter begjæring fra en part og etter å ha hørt motparten, treffe beslutning.
2. Partene kan be om en gyldig kopi av beslutningen til bruk ved fullbyrdelsen.

Artikkel 128
Fremgangsmåte for betaling

1. Utbetalinger fra domstolen skjer i valutaen i det land der domstolen har sitt sete.
2. Dersom utgifter som skal refunderes, er påløpt i en annen valuta enn euro, dersom de skritt som danner grunnlaget for utbetalingen, ble truffet i et land som ikke har euro som valuta, eller dersom utgiftene som skal refunderes, er påløpt i ulike valutaer, kan den berørte part velge hvilken valuta utgiftene skal refunderes i. I alle slike tilfeller skal valutaomregningen skje til Den europeiske sentralbanks offisielle kurs på betalingsdagen. Under ekstraordinære omstendigheter kan domstolen begrense dette valg.

AVDELING V
SÆRLIGE RETTERGANGSFORMER

Kapittel 1
TILDELING TIL DEN SAKSFORBEREDENDE DOMMER

Artikkel 129
Tildeling til den saksforberedende dommer

1. Bortsett fra begjæringene nevnt i artikkel 140, skal anmodninger og begjæringer nevnt i denne avdeling, og begjæringen om rettelse nevnt i artikkel 87, tildeles den saksforberedende dommer som var ansvarlig for den sak anmodningen eller begjæringen gjelder.
2. Ved forfall hos denne saksforberedende dommer tildeler presidenten begjæringen eller anmodningen til en annen dommer.

Kapittel 2
FORLIK, TILBAKETREKKING, SAKER SOM ENDER UTEN DOM, SAMT PROSESSUELLE
SPØRSMÅL SOM BEHANDLES FØR SAKENS REALITET

Artikkel 130
Forlik

1. Dersom partene inngår forlik før domstolen har truffet sin avgjørelse, og underretter domstolen om at de frafaller sine krav, treffer presidenten beslutning om at saken skal føres ut av registeret, og treffer avgjørelse om saksomkostningene etter artikkel 123, idet han tar hensyn til eventuelle forslag fra partene om dette.
2. Denne bestemmelsen gjelder ikke søksmål etter ODA artikkel 36 og 37.

Artikkel 131
Tilbaketrekking

Dersom saksøkeren underretter domstolen skriftlig eller under rettsmøtet om at han ønsker å trekke seg fra saken, treffer presidenten beslutning om at saken skal føres ut av registeret, og treffer avgjørelse om saksomkostningene etter artikkel 123.

Artikkel 132
Saker som ender uten dom

1. Er det klart at domstolen ikke har kompetanse til å behandle en sak, eller at saken åpenbart må avvises eller åpenbart mangler ethvert rettslig grunnlag, kan domstolen, etter forslag fra den saksforberedende dommer, ved begrunnet beslutning treffe avgjørelse i saken, uten ytterligere rettergangsskritt.
2. Domstolen kan til enhver tid av eget tiltak, etter å ha hørt partene, ved begrunnet beslutning treffe avgjørelse om det foreligger noe absolutt hinder for å fortsette behandlingen av en sak, eller fastslå at saken er blitt gjenstandsløs, og at det ikke lenger er behov for å avgjøre den.

Artikkel 133
Prosessuelle innsigelser og spørsmål

1. Dersom en part anmoder domstolen om å ta stilling til et spørsmål om avvisning eller andre prosessuelle innsigelser eller spørsmål som ikke gjelder sakens realitet, må begjæring om dette fremsettes i et særskilt dokument.
2. Begjæringen må angi de faktiske og rettslige anførsler som gjøres gjeldende og påstandene. De dokumenter og øvrige bilag som påberopes til støtte for begjæringen, må vedlegges.
3. Så snart begjæringen er fremsatt fastsetter presidenten en frist for motparten til å fremsette et dokument som inneholder denne parts rettslige og faktiske argumenter og påstander.
4. Med mindre domstolen bestemmer noe annet, er den videre behandling av begjæringen muntlig.
5. Domstolen skal så snart som mulig treffe avgjørelse om begjæringen eller i særlige tilfeller utsette sin avgjørelse til den treffer beslutning om sakens realitet.
6. Dersom domstolen ikke tar begjæringen til følge eller utsetter sin avgjørelse, fastsetter presidenten nye frister for den fortsatte behandling av saken.

Kapittel 3
UTEBLIVELSESDOM

Artikkel 134
Uteblivelsesdom

1. Dersom en saksøkt som har fått en begjæring som innleder en rettergang behørig forkynt for seg, unnlater å gi tilsvar til begjæringen i den foreskrevne form og innen den fastsatte frist, kan saksøkeren innen en frist fastsatt av presidenten, begjære at domstolen avsier uteblivelsesdom.
2. En saksøkt som har uteblitt, skal ikke intervensere i uteblivelsesdommen, og bortsett fra den avgjørelse som avslutter rettergangen, skal ingen prosessdokumenter forkynnes for ham.
3. Domstolen skal i uteblivelsesdommen avsi dom i saksøkers favør, med mindre det er åpenbart at domstolen ikke har kompetanse til å behandle og avgjøre søksmålet, eller søksmålet åpenbart må avvises eller åpenbart mangler ethvert rettslig grunnlag.
4. En uteblivelsesdom kan fullbyrdes. Domstolen kan likevel bestemme at fullbyrdelsen skal utsettes inntil den har avgjort en begjæring om tilsidesettelse av dommen etter artikkel 135, eller den kan gjøre fullbyrdelsen betinget av at det stilles sikkerhet med et beløp og i en form som fastsettes i lys av omstendighetene. Sikkerheten frigis dersom det ikke fremsettes en slik begjæring, eller dersom begjæringen ikke tas til følge.

Artikkel 135
Begjæring om tilsidesettelse av en uteblivelsesdom

1. I en sak der det er avsagt uteblivelsesdom, kan det fremsettes begjæring om tilsidesettelse av dommen.
2. Begjæringen om tilsidesettelse av dommen må fremsettes innen én måned etter at dommen er forkynt, og den må fremsettes etter bestemmelsene i artikkel 101 til 103.
3. Etter at begjæringen er forkynt, fastsetter presidenten en frist for den annen part til å inngi sine skriftlige innlegg.

4. Den videre behandling gjennomføres etter artikkel 54 til 87.
5. Domstolen treffer avgjørelse i form av en dom som ikke kan settes til side.
6. Originaleksemplaret av denne dom vedlegges originaleksemplaret av uteblivelsesdommen. Det gjøres en randbemerkning om dommen over begjæringen om tilsidesettelse på originaleksemplaret av uteblivelsesdommen.

Kapittel 4 ANMODNINGER OG BEGJÆRINGER I FORBINDELSE MED DOMMER OG BESLUTNINGER

Artikkel 136 Unnlatelse av å treffe avgjørelse

1. Dersom domstolen har unnlatt å treffe avgjørelse om et bestemt punkt i påstandene eller om saksomkostningene, kan hver av partene innen en måned etter at avgjørelsen ble forkynt, fremsette begjæring om at domstolen supplerer avgjørelsen.
2. Begjæringen forkynnes for motparten, og presidenten gir denne part en frist til å inngi skriftlige innlegg.
3. Etter at disse innlegg er levert, avgjør domstolen om begjæringen skal behandles, og om den skal tas til følge.

Artikkel 137 Innsigelse fra tredjepart

1. Artikkel 101 til 103 får anvendelse på begjæring som innleder en innsigelse fra en tredjepart etter vedtektene artikkel 38. Begjæringen skal dessuten angi:
  - (a) den dom eller beslutning som angripes,
  - (b) hvordan den angrepne avgjørelse griper inn i tredjeparts rettigheter,
  - (c) grunnene til at tredjeparten var ute av stand til å delta i den opprinnelige sak.
2. Begjæringen må rettes mot alle parter i den opprinnelige sak.
3. Begjæringen må fremsettes innen to måneder etter offentliggjøringen av avgjørelsen i EØS-avdelingen av EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*.
4. Domstolen kan, etter begjæring fra tredjeparten, beslutte at fullbyrdelsen av den angrepne avgjørelse skal utsettes. Bestemmelsene i denne avdeling kapittel 5 får anvendelse.
5. Begjæringen forkynnes for partene, som kan inngi skriftlige innlegg innen en frist fastsatt av presidenten.
6. Etter at partene har fått anledning til å levere sine innlegg, treffer domstolen avgjørelse om begjæringen.
7. Den angrepne avgjørelse skal endres i det omfang innsigelsen fra tredjeparten tas til følge.
8. Originaleksemplaret av dommen om innsigelsen fra tredjeparten vedlegges originaleksemplaret av den angrepne avgjørelse. Det gjøres en randbemerkning om dommen om innsigelsen fra tredjeparten på

originaleksemplaret av den angrepne avgjørelse.

Artikkel 138
Tolking av dommer og beslutninger

1. I tilfelle av tvil med hensyn til betydningen og rekkevidden av en dom eller beslutning, skal domstolen etter vedtektene artikkel 39 etter begjæring fra en part som kan godtgjøre en interesse i dette, eller fra EFTAs overvåkingsorgan, fortolke den.
2. En begjæring om tolking må fremsettes innen to år etter at dommen ble avsagt eller beslutningen ble forkynt.
3. En begjæring om tolking skal fremsettes etter artikkel 103 til 105. Den skal dessuten angi:
  - (a) den aktuelle avgjørelse,
  - (b) de deler av den som ønskes tolket.
4. Begjæringen må rettes mot alle parter i den sak der avgjørelsen ble truffet.
5. Domstolen treffer sin avgjørelse i form av en dom etter å ha gitt partene anledning til å levere sine innlegg.
6. Originaleksemplaret av den tolkende dom vedlegges originaleksemplaret av den tolkede avgjørelse. Det gjøres en randbemerkning om den tolkende dom på originaleksemplaret av den tolkede avgjørelse.

Artikkel 139
Gjenopptakelse

1. Etter vedtektene artikkel 40 kan en avgjørelse truffet av domstolen, ikke begjæres gjenopptatt med mindre det fremkommer opplysninger om en faktisk omstendighet av avgjørende betydning som forut for domsavsigelsen eller forkynnelsen av beslutningen var ukjent for domstolen og den part som begjærer gjenopptakelse.
2. Uten at det berører fristen på ti år fastsatt i vedtektene artikkel 40 tredje ledd, må en begjæring om gjenopptakelse fremsettes innen tre måneder etter den dato da den begjærende part ble kjent med den faktiske omstendighet begjæringen er begrunnet i.
3. Artikkel 101 til 103 får anvendelse på en begjæring om gjenopptakelse. Begjæringen skal dessuten angi:
  - (a) den dom eller beslutning som angripes,
  - (b) på hvilke punkter avgjørelsen angripes,
  - (c) de faktiske omstendigheter som begjæringen bygger på,
  - (d) de former for bevis som viser at det foreligger omstendigheter som gir grunnlag for gjenopptakelse, og for at fristen fastsatt i nr. 2 er overholdt.
4. Begjæringen om gjenopptakelse må rettes mot alle parter i den sak der den angrepne avgjørelse ble truffet.
5. Uten at det berører domstolens avgjørelse om realiteten, treffer domstolen, etter å ha overveiet partenes skriftlige innlegg, sin avgjørelse, i form av en beslutning, om begjæringen skal tas under behandling.

6. Dersom domstolen finner å kunne ta begjæringen under behandling, prøver den begjæringens realitet og treffer sin avgjørelse i form av en dom etter denne rettergangsordning.

7. Originaleksemplaret av dommen i gjenopptakelsessaken vedlegges originaleksemplaret av den opprinnelige dom. Det gjøres en randbemerkning om dommen i gjenopptakelsessaken på originaleksemplaret av den opprinnelige dom.

Kapittel 5

UTSETTELSE AV GJENNOMFØRINGEN ELLER FULLBYRDELSEN OG ANDRE MIDLERTIDIGE TILTAK

Artikkel 140

Begjæring om utsettelse eller om midlertidige tiltak

1. En begjæring etter ODA artikkel 40 om å utsette gjennomføringen av et tiltak som er truffet av EFTAs overvåkingsorgan, kan bare tas under behandling når den som har fremsatt begjæringen, angriper tiltaket i en sak for domstolen.

2. En begjæring om å treffe et midlertidig tiltak etter ODA artikkel 41, kan bare tas under behandling når den er fremsatt av en part i en sak som verserer for domstolen, og har sammenheng med nevnte sak.

3. Begjæringer som nevnt i de ovenstående numre, skal angi hva søksmålet gjelder, de omstendigheter som gjør at saken ikke kan utsettes, og de faktiske og rettslige grunner til at det midlertidige tiltak som er begjært, fremstår som umiddelbart berettiget.

4. Begjæringen fremsettes i et særskilt dokument og etter bestemmelsene i artikkel 101 til 103.

5. Begjæringen forkynnes for motparten, og presidenten gir denne part en kort frist til å fremsette skriftlige eller muntlige innlegg.

6. Presidenten kan beslutte at det skal iverksettes tiltak for tilrettelegging av rettergangen eller bevisopptak.

7. Presidenten kan ta begjæringen til følge før motparten har fremsatt sine innlegg. Denne avgjørelse kan endres eller oppheves, også uten at noen av partene har begjært det.

Artikkel 141

Avgjørelse av begjæringen

1. Presidenten treffer enten selv avgjørelse om begjæringen eller henviser den til domstolen.

2. Dersom begjæringen henvises til domstolen, skal denne treffe sin avgjørelse uten unødig opphold.

Artikkel 142

Beslutning om utsettelse av gjennomføringen eller om midlertidige tiltak

1. Avgjørelsen treffes i form av en begrunnet beslutning. Beslutningen forkynnes straks for partene.

2. Fullbyrdelsen av beslutningen kan gjøres betinget av at den part som har fremsatt begjæringen, stiller sikkerhet med et beløp og i en form som fastsettes i lys av omstendighetene.

3. Med mindre beslutningen fastsetter tidspunktet for når det midlertidige tiltak opphører, opphører tiltaket ved avsikten av den endelige dom.

4. Beslutningen har bare midlertidig virkning og er uten betydning for domstolens avgjørelse i hovedsaken.

Artikkel 143
Endrede forhold

Etter begjæring fra en part kan beslutningen til enhver tid endres eller oppheves på grunn av endrede forhold.

Artikkel 144
Ny begjæring

Om en begjæring om et midlertidig tiltak ikke tas til følge, er den part som har fremsatt den, ikke avskåret fra å fremsette en ny begjæring støttet på nye faktiske omstendigheter.

Artikkel 145
Utsettelse etter ODA artikkel 19

1. Bestemmelsene i dette kapittel får anvendelse på begjæringer fremsatt etter ODA artikkel 19 om å utsette fullbyrdelsen av en avgjørelse truffet av domstolen eller av et tiltak truffet av EFTAs overvåkinsorgan.

2. I den beslutning som tar begjæringen til følge, fastsettes, der det er aktuelt, et tidspunkt for når det midlertidige tiltak skal opphøre.

SLUTTBESTEMMELSER

Artikkel 146
Utfyllende regler

Etter samråd med de berørte regjeringer kan domstolen vedta utfyllende regler for sin praksis i forbindelse med:

- (a) rettsanmodninger,
- (b) søknader om fri rettshjelp,
- (c) rapporter fra domstolen om vitner som har uteblitt eller et vitne eller en sakkyndig som har avgitt falsk forklaring, etter vedtektene artikkel 26.

Artikkel 147
Gjennomføringsregler

Domstolen kan utstede retningslinjer eller regler for praksis, særlig for hvordan rettsmøtene for den skal forberedes og gjennomføres og prosesskrift og skriftlige innlegg leveres.

Artikkel 148
Videokonferanser

Domstolen kan ved beslutning fastsette kriteriene for bruk av videokommunikasjon og -overføring.

Artikkel 149
Oppheving

Denne rettergangsordning erstatter EFTA-domstolens rettergangsordning vedtatt 4. januar og 1. februar 1994, sist endret 16. mai 2012.

Artikkel 150
Offentliggjøring og ikrafttredelse

1. Denne rettergangsordning, som er autentisk på engelsk, skal offentliggjøres i EØS-avdelingen av og EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*.
2. Domstolen skal utarbeide offisielle oversettelser av denne rettergangsordning til tysk, islandsk og norsk.
3. Denne rettergangsordning trer i kraft den første dag i den tredje måned etter at den er offentliggjort.

**VEDLEGG I – DOMSTOLENS AVGJØRELSE AV 12. DESEMBER 2016 OM INNLEVERING
OG FORKYNNELSE AV PROSESSDOKUMENTER VED BRUK AV E-EFTACOURT (2017/C
73/09)**

DOMSTOLENS AVGJØRELSE

om innlevering og forkynnelse av prosessdokumenter ved bruk av e-EFTACourt

(2017/C 73/09)

DOMSTOLEN HAR

under henvisning til rettergangsordningen, særlig artikkel 32 nr. 5 andre ledd,¹

og ut fra følgende betraktninger:

[...] domstolen kan ved en avgjørelse fastsette kriteriene for at et prosessdokument sendt elektronisk til domstolens kontor skal anses som originaleksemplaret av det aktuelle dokument. [...],

TRUFFET FØLGENDE AVGJØRELSE:

Artikkel 1

Informasjonsteknologiprogrammet «e-EFTACourt» åpner for elektronisk innlevering og forkynnelse av prosessdokumenter i samsvar med vilkårene fastsatt i denne avgjørelse.

Artikkel 2

Bruk av programmet krever personlig brukeridentifikasjon og passord.

Artikkel 3

Et prosessdokument innlevert ved bruk av e-EFTACourt skal etter rettergangsordningen artikkel 32 nr. 1 første punktum anses som originaleksemplaret av det aktuelle dokument² dersom innleveringen er gjort med representantens brukeridentifikasjon og passord. Denne identifikasjon skal utgjøre underskriften på det aktuelle dokument.

Artikkel 4

Et dokument som er innlevert ved bruk av e-EFTACourt, skal ledsages av alle vedleggene som nevnes i det, samt en fortegnelse over dem.

Det skal ikke være nødvendig å levere bekreftede kopier av et dokument, eller av eventuelle vedlegg til et dokument, som er innlevert ved bruk av e-EFTACourt.

---

¹ Artikkel 54 nr. 8 i denne rettergangsordning.

² Artikkel 54 nr. 2 i denne rettergangsordning.

Artikkel 5

Et prosessdokument skal anses som innlevert etter rettergangsordningen artikkel 32 nr. 2³ når representanten har validert innleveringen av dokumentet.

Gjeldende tidssone skal være lokal tid i Storhertugdømmet Luxembourg.

Artikkel 6

Prosessdokumenter, herunder dommer og beslutninger, skal forkynnes for partenes representanter ved bruk av e-EFTACourt dersom de uttrykkelig har godkjent denne forkynningsmåte, eller dersom de i forbindelse med en sak har samtykket til denne forkynningsmåte ved å levere et prosessdokument ved bruk av e-EFTACourt.

Prosessdokumenter skal også forkynnes ved bruk av e-EFTACourt for stater som er parter i avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde, EFTAs overvåkingsorgan og EUs institusjoner, organer, kontorer og byråer, i den grad de har godkjent denne forkynningsmåte.

Artikkel 7

De tiltenkte mottakere av de forkynnede dokumenter nevnt i artikkel 6, skal varsles per e-post om alle dokumenter som forkynnes for dem ved bruk av e-EFTACourt.

Et prosessdokument skal forkynnes på det tidspunkt da den tiltenkte mottaker (representanten eller dennes assistent) anmoder om tilgang til dokumentet. Dersom det ikke fremsettes noen anmodning om tilgang, skal dokumentet anses som forkynt ved utgangen av den syvende dag etter den dag da e-posten med varsel ble sendt.

Dersom en part blir representert av mer enn én partsrepresentant eller advokat, skal det tidspunkt som skal legges til grunn ved beregningen av frister, være det tidspunkt da det første gang ble anmodet om tilgang.

Det avgjørende klokkeslett skal være Storhertugdømmet Luxembourgs lokaltid.

Artikkel 8

Justissekretæren skal utarbeide vilkårene for bruk av e-EFTACourt og sikre at disse overholdes. Enhver bruk av e-EFTACourt som er i strid med nevnte vilkår, kan medføre at den aktuelle konto blir deaktivert.

Domstolen skal treffe de nødvendige tiltak for å beskytte e-EFTACourt mot misbruk og ondsinnet bruk.

Brukerne skal varsles per e-post om ethvert tiltak som er truffet etter denne artikkel, og som er til hinder for at de kan bruke sin konto.

Artikkel 9

Denne avgjørelse trer i kraft dagen etter at den er kunngjort i EØS-avdelingen av og EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*.

Luxembourg, 12. desember 2016.

---

³ Artikkel 54 nr. 4 i denne rettergangsordning.

**VEDLEGG II – LISTE OVER NASJONALE MYNDIGHETER NEVNT I ARTIKKEL 51 NR. 5,
ARTIKKEL 64 NR. 2 OG ARTIKKEL 68 NR. 3:**

ISLAND

Justisdepartementet

LIECHTENSTEIN

Justisdepartementet

NORGE

Det kgl. justis- og beredskapsdepartement